



Vlaams
Parlement

stuk **1331** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 26 oktober 2011 (2011-2012)

Beleidsbrief

Wetenschap en Innovatie

Beleidsprioriteiten 2011-2012

ingediend door mevrouw Ingrid Lieten,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen
Media en Armoedebestrijding

INHOUD

Lijst met afkortingen.....	4
I. Inleiding.....	6
II. Omgevingsanalyse.....	7
III. Innovatiecentrum Vlaanderen	11
SD 1. Gerichte innovatiestrategieën.....	11
OD 1. Versterken en vernieuwen van de speerpunt domeinen	12
OD 2. Optimaliseren van de impact en verdere integratie van de Strategische Onderzoekscentra in het innovatielandschap	14
OD 3. Beantwoorden van maatschappelijke uitdagingen via ‘grote projecten’	14
SD 2. Hogere Innovatiekracht voor de Vlaamse Economie	18
OD 1. Werken aan een verhoogde valorisatie: versterken en versnellen van het valorisatietraject.....	18
OD 2. Werk maken van netwerkbemiddeling, clustervorming en andere vormen van faciliteren.....	21
OD 3. Werk maken van innoverend ondernemerschap.....	22
OD 4. Wegnemen van hinderpalen bij de financiering van innoverend ondernemerschap	25
SD 3. Vlaanderen als innovatie-ontvankelijke topregio.....	26
OD 1. Innovatie als hefboom voor marktontwikkeling – Vlaanderen als ‘lead market’.....	26
OD 2. Tijdige aansluiting bij belangrijke innovatietrends.....	27
OD 3. Een sterker maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie.....	28
OD 4. Versterking van het innovatiepotentieel door investering in menselijk kapitaal.....	31
OD 5. Een state-of-the-art onderzoeks- en innovatie-infrastructuur	33
SD 4. Wetenschapsbeleid: versterken van de fundamenteën	36
OD 1. Stroomlijning van hoger onderwijs en Wetenschap & Innovatie	37
OD 2. Aantrekkelijke en mobiele loopbanen voor onderzoekers.....	37
OD 3. Optimalisatie en afstemming financieringsmiddelen.....	39
OD 4. Vereenvoudigen van de regelgeving en verfijnen van de complementariteit tussen BOF en FWO.....	39
OD 5. Onderzoek en Innovatie stimuleren via het hoger onderwijs..	41

SD 5. Impact verhogen, volharden in meer middelen voor onderzoek en innovatie, en efficiëntie verbeteren	42
OD 1. Volharden in meer middelen voor onderzoek en innovatie – 3% Barcelonanorm.....	42
OD 2. Aanwenden van de publieke uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling als hefboom	42
OD 3. Vlaanderen als volwaardige partner in de Europese onderzoeks- en innovatieruimte.....	43
OD 4. Beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking organiseren ...	44
OD 5. Werk maken van transparante en verantwoorde structuren ..	44
OD 6. Werk maken van duidelijke en transparante procedures	48
OD 7. Effectieve beleidsevaluatie en impactanalyse.....	49
Bijlage 1: Stand van zaken uitvoering begroting.....	52
Bijlage 2: Met redenen omklede moties.....	54
Bijlage 3: Regelgevingsagenda.....	66

Lijst met afkortingen

BBP	Bruto Binnenlands Product
BIL	Belgisch Instituut voor Lastechniek
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
CIP	Competitiveness and Innovation Framework Programme
CJSM	Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport & Media
CMI	Centrum voor Medische Innovatie
CRM	Center for Research in Metallurgy
EC	Europese Commissie
ECOOM	Expertisecentrum O&O monitoring
EIPs	European Innovation Partnerships
EIT	European Institute of Innovation and Technology
EOI	Economisch Overheidsinstrumentarium
EPO	European Patent Office
ERA	European Research Area
ERC	European Research Council
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures
ESS	European Social Survey
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FETflagships	Future and Emerging Technology Flagships
FIT	Flanders Investment and Trade
FMTC	Flanders Mechatronics Technology Centre
FWO	Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek
IBBT	Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie
ICIS	Infrastructuur en Cultuurinformatie Systeem
ICON	Interdisciplinair Coöperatief Onderzoek
ICOS	InstellingsCoördinatoren voor OntwikkelingsSamenwerking
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IMEC	Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
IPR	Intellectual Property Rights
IRG	Innovatieregiegroep
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
JPIs	Joint Programming Initiatives
JTIs	Joint Technology Initiatives
KCI	Kaderprogramma voor Innovatie en Concurrentievermogen
IA	Kenniscentra Innovatief Aanbesteden
KETs	Key Enabling Technologies
KIC	Kennis- en Innovatie Gemeenschappen
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen
KPI	Kritische Prestatie-indicatoren
KVAB	Koninklijke Vlaamse Academie van België
KVIV	Koninklijk Vlaamse Ingenieursvereniging
LifeWatch	eScience and Technology Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research
MIC	Media Innovatiecentrum

NCP	National Contact Point
NIB	Nieuw Industrieel Beleid
O&O	Onderzoek en Ontwikkeling
O&V	Beleidsdomein Onderwijs & Vorming
OCI	Overleg Creatieve Industrieën
OCM	Open Coördinatiemethode
OCW	Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OTO	Onderzoek en Technologische Ontwikkeling
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PRACE	Partnership for Advanced Computing in Europe
PWO	Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek
RVO-Society	Roger Van Overstraeten-Society
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SHARE	Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe
SIM	Strategisch Initiatief Materiaal
SIRRIS	Collectief Centrum van de Belgische Technologische Industrie
SOC	Strategisch Onderzoekscentrum
SOFI	Spin-Off FinancieringsInstrument
TBM	Toegepast Biomedisch Onderzoek
TETRA-fonds	Technologietransferfonds
TINA	Transformatie en InnovatieAcceleratie Fonds
VABB-SHW	Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor Sociale en Humane Wetenschappen
VIA	Vlaanderen in Actie
VIB	Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie
VIL	Vlaams Instituut voor de Logistiek
VIM	Vlaams Instituut voor de Mobiliteit
VIN	Vlaams Innovatienetwerk
VINNOF	Vlaams Innovatiefonds
VIS	VlaamseInnovatieSamenwerkingsverbanden
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLOOT	Vlaams Overkoepelende Organisatie van Technologieverstrekkers
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VSC	Vlaams Supercomputer Centrum
WIN	WetenschapsInformatieNetwerk
WSE	Beleidsdomein Werk en Sociale Economie
WTCB	Wetenschappelijk & Technologisch Centrum voor het Bouwbedrijf
WTOCD	Wetenschappelijk en Technisch Onderzoekscentrum voor Diamant

I. Inleiding

Met de goedkeuring van de conceptnota ‘Innovatiecentrum Vlaanderen’ in mei jl door de Vlaamse Regering en het akkoord voor een minimaal meerjarentraject voor meer middelen voor wetenschap en innovatie, werd de basis gelegd voor een duidelijke versterking en heroriëntering van het wetenschaps- en innovatiebeleid. De concretisering en implementering hiervan staat dan ook vooraan in mijn beleidsintenties voor 2012.

Belangrijke thema’s hierbij zijn de uitwerking van de innovatieknooppunten, het beter stroomlijnen van het innovatieveld, het structureel versterken van de basisinstellingen, het vergroten van de strategische slagkracht van de kennisinstellingen, samen met betere governance, transparantie, efficiëntie en responsabilisering.

Bij de uitwerking van de innovatieknooppunten wordt afstemming gezocht met het nieuw industrieel beleid, zoals uitgetekend in het Witboek Nieuw Industrieel Beleid, en zal aandacht gaan naar de zgn. ‘challenge-driveninnovation’ en naar het ontwikkelen en versterken van sociale innovatie in het kader van de aanpak van de grote maatschappelijke uitdagingen.

De doelstellingen van het Pact 2020 zijn duidelijk. *Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie moet Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O besteden.* Hiertoe werd tijdens de begrotingscontrole 2011 een budgettair groeipad voor de rest van de legislatuur uitgetekend, dat naar boven kan worden bijgesteld indien daartoe de ruimte is.

Deze hogere bestedingen aan O&O uiten zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio’s. Hiertoe worden de gerichte innovatiestrategieën verder uitgewerkt, door een implementatie van de innovatieknooppunten, nieuwe beheersovereenkomsten voor de SOC’s, nieuwe steunovereenkomsten voor een aantal competentiepolen.

Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Hiertoe werd in de conceptnota “Innovatiecentrum Vlaanderen” een transversale aanpak van het innovatiebeleid naar voor geschoven, die duidelijk de link legt met de andere doorbraken van Vlaanderen in Actie. De grotere focus op ‘challenged driveninnovation’, inclusief sociale innovatie, zorgt voor het betrekken van meer diverse actoren.

De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top vijf van de Europese regio’s. Hiertoe zullen de innovatieregiegroepen eco-innovatie en groene energie in 2012 strategische innovatieagenda’s uitwerken.

II. Omgevingsanalyse

We beperken ons hier tot de hoofdlijnen en verwijzen graag voor een meer gedetailleerd beeld naar het *Vlaams Indicatorenboek 2011* van het Expertisecentrum O&O Monitoring.

1. *Institutionele context*

Het wetenschaps- en innovatieveld in Vlaanderen wordt gekenmerkt door een hoge mate van ‘bottom-up’ initiatieven. Dit is mede het gevolg van een continu beleid dat significante projectfinanciering voorziet voor dergelijke initiatieven. De belangrijkste kanalen hierbij zijn het IWT, het FWO en de BOF-financiering. Deze spelen vooral in op de behoeften van de kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

Daarnaast zijn er gerichte initiatieven, erkend door de overheid in het kader van een speerpuntenbeleid. Hierdoor zijn grosso modo twee soorten van instellingen ontstaan, die steeds een concentratie van middelen en competenties voor ogen hebben i.f.v. een gefocusseerde strategie: de *strategische onderzoekscentra* en de *competentiepolen*.

Er zijn momenteel vier strategische onderzoekscentra (de zgn. SOC's), t.w.: IMEC op het vlak van nano- en micro-elektronica, VITO op het brede vlak van technologisch onderzoek, VIB op het vlak van biotechnologie en IBBT op het vlak van breedbandtechnologie.

De competentiepolen hebben als doel bedrijven en maatschappij te ondersteunen met kennis-toepassing op een specifiek thematisch domein. Zo is er Flanders' Drive voor technologieontwikkeling voor de automobielenindustrie, FMTC voor de mechatronica-industrie, Flanders' Food voor de voedingsindustrie, Flanders' InShape voor designbenadering, PlasticVision voor de kunststoffenindustrie, Vlaams Instituut voor de Mobiliteit – VIM rond mobiliteit, Vlaams Instituut voor de Logistiek – VIL voor de logistieke sector, en Flanders' Synergy op het vlak van werk- en arbeidsorganisatorische innovatie. Daarnaast zijn er nog het SIM – Strategisch Initiatief Materialen, en het CMI – Centrum voor Medische Innovatie.

Voor de valorisatie van O&O is er ook aansluiting met het Economisch Overheidsinstrumentarium (EOI), i.h.b. via PMV – de Participatiemaatschappij Vlaanderen. Belangrijke investeringsvehikels zijn Arkimedes, VINNOF, het TINA-fonds en het recent opgerichte SOFI, een instrument voor de financiering van spin offs bij de SOC's.

Andere belangrijke instellingen zijn de reeds aangehaalde kennisinstellingen: universiteiten, hogescholen en SOC's. Maar ook de collectieve centra (BIL, Centexbel, CRM, OCW, SIRRIS, WTCB, WTOCD), de bedrijven, het departement EWI en de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie, de strategische adviesraad voor aangelegenheden van wetenschaps- en innovatiebeleid.

2. *Kernindicatoren*

Onderstaande kernindicatoren schetsen de prestatie van Vlaanderen op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en innovatie. O&O-intensiteit gemeten als bruto binnenlandse uitgaven voor O&O als procent van het bruto binnenlands product voor de regio: in totaal 2,12% in 2009 met 1,50% private

financiering en 0,62% publieke financiering. De doelstelling in het Pact 2020 is om tegen 2020 3% van het BBP aan O&O te besteden, opgesplitst in 2% private financiering en 1% publieke financiering.

Overheidsuitgaven voor O&O in Vlaanderen bedroeg voor de Vlaamse overheid stricto sensu 1.231,31 miljoen euro in 2011 (licht stijgend). De totale overheidsuitgaven O&O in Vlaanderen, uitgedrukt in % BBP(R) vertegenwoordigen in 2011 0,72%.

Het aandeel van het aantal nieuw gediplomeerden in wiskunde, wetenschappen en technologie tegenover de leeftijdsgroep 20-29 jaar bedroeg in 2009 14,2% en het aandeel van O&O-personeel in de totale beroepsbevolking bedroeg in hetzelfde jaar 13,22%.

62% van het totaal aantal bedrijven in industrie en diensten werd in 2009 als innoverend gemerkt. Daartegenover staat een aandeel van innovatieve producten in de totale omzet van 8,8% voor alle bedrijven in 2008, 8,3% voor industriële bedrijven en 9,7% voor diensten. Het exportaandeel hightech sectoren in Vlaanderen bedroeg 5,6% in 2010.

De tewerkstelling in medium-hightech en hightech industrie en diensten als percent van de totale tewerkstelling buigt ook wat af en bedroeg 6,07% in 2009. Het aantal aangevraagde EPO-octrooiën vanuit Vlaanderen per miljoen inwoners blijft relatief stabiel en bedroeg 208,4 in 2007. Doelstelling in het Pact 2020 is dat het aantal patentaanvragen jaar op jaar stijgt. Investerings in 'venture capital' daalden daarentegen fors in 2010 tot 0,0023% van het BBP (België) tegenover nog 0,045% in 2009. Voor investeringen in early stage venture capital zien we een daling van 0,027% in 2009 naar 0,018% in 2010.

3. Beleidscontext

Een uitstekende kwaliteit en hoog niveau van het uitgevoerde onderzoek blijven absolute prioriteiten voor de Vlaamse overheid. De overheid is naast de kennisinstellingen en de bedrijven ook zelf een belangrijke actor en partner in het wetenschaps- en innovatiebeleid. Ze kan bij het aanbesteden van opdrachten de opdrachtnemer zelf een deel van het product of de dienst laten invullen, en dit op een innovatieve wijze. Het actieplan voor innovatief aanbesteden dat wordt uitgevoerd door en bij het IWT liep gedurende de periode 2008-2010 en is inmiddels verlengd tot 2012. Het kan op waardering rekenen op EU-niveau en wordt door de Commissie als een goed voorbeeld beschouwd.

De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), heeft de voorbije maanden enkele belangrijke adviezen afgeleverd, met name over de doelstelling van 1% overheidsuitgaven voor O&O / BBP (R) en over de Conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen, en ze bereidt o.a. een advies voor over de rol van Vlaanderen in de internationalisering (vnl. op EU-niveau) van onderzoek en innovatie.

De Vlaamse Regering keurde eind mei een Conceptnota goed over "Innovatiecentrum Vlaanderen", wat één van de zeven doorbraken is van de in 2009 vernieuwde "Vlaanderen in Actie" strategie.

De nota geeft een aanzet tot de invulling van de vier actielijnen van deze ViA-doorbraak: (1) meer middelen voor O&O op middellange en lange termijn; (2) meer focus en oriëntatie op de economische en maatschappelijke uitdagingen via "innovatieknooppunten"; (3) meer gerichtheid op de resultaten van de steunmaatregelen en 'outputmonitoring'; (4) meer kansen voor onderzoektalent.

Ze geeft een langetermijnvisie over het toekomstige (gerichte) innovatiebeleid van Vlaanderen en koppelt het aan de grote toekomstige economische en maatschappelijke uitdagingen. Hiertoe worden een aantal verticale en transversale zogenaamde "innovatieknooppunten" gedefinieerd. Tegelijkertijd wenst de regering hiermee een aanzet te geven tot de creatie van een geïntegreerd innovatiesysteem

over de grenzen van de verschillende beleidsdomeinen heen door het 'systemische' karakter van innovatie centraal te stellen. Deze knooppunten zijn: (1) Transformatie door Innovatie, (2) Eco-Innovatie, (3) Groene Energie, (4) Zorginnovatie, (5) Duurzame Mobiliteit en Logistiek en (6) Sociale Innovatie.

De innovatieknooppunten zullen maximaal worden samen geschakeld met de door de VRWI in 2006 gedefinieerde 6 clusters en 10 speerpunten om de aanwezige excellentie verder internationaal uit te bouwen én de grote uitdagingen maximaal aan te pakken, conform de doelstelling in het Pact 2020 om te komen tot een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen. Naast de bovenvermelde actielijnen gaat de nota ook meer in detail in op:

- het gericht ondersteunen van de 'kennis-innovatie-valorisatie'-keten (met o.a. aandacht voor de bijzondere plaats van KMO's in het Vlaamse economische weefsel, conform de doelstelling van het Pact 2020 om innovatie meer te spreiden over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling);
- het versterken en optimaliseren van het institutionele 'governance'-kader om betere afstemming te stimuleren over de departementen en agentschappen heen en een efficiënter beleid te voeren;
- gerichte acties rond 'wervende projecten' voor het mobiliseren van talent en het sensibiliseren van de samenleving tot innovatie.

De Vlaamse Regering heeft bij de begrotingscontrole 2011 met het oog op de 3%-doelstelling van het Pact 2020 beslist haar uitgaven voor innovatie sterk op te trekken. Ze spendeert dit jaar 65 miljoen euro meer aan onderzoek en ontwikkeling en over de volgende drie jaar nogmaals 200 miljoen. De regering besliste inderdaad ook een meerjarentraject uit te stippelen voor een verhoging van het budget. Het budget voor O&O stijgt in 2012 met 60 miljoen euro en in 2013 en 2014 telkens met 70 miljoen euro. Vanaf 2014 is er dus jaarlijks een structurele verhoging met 200 miljoen t.o.v. 2011. In functie van verdere budgettaire mogelijkheden kunnen bijkomende inspanningen geleverd worden.

In het kader van de transformatie van de economie en de maatschappij naar een meer kennisgerichte en duurzame omgeving, heeft de Vlaamse Regering een Witboek "Nieuw Industrieel Beleid" goedgekeurd in mei. De implementatie van dat witboek moet bijdragen tot het behalen van de doelstelling in het Pact 2020 om te komen tot een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten en een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen. Hierin is de transformatie van de economie op basis van innovatie één van de belangrijke pijlers. Mede in dit kader werd voor het vorig jaar opgerichte TINA-fonds een beheersovereenkomst afgesloten met de PMV betreffende de operationalisering van het fonds, dat voor 200 miljoen euro aan Kapitaal waarborgen bevat.

Ook de vergroening is een belangrijk aspect, zoals ook aangegeven in de doelstelling van Pact 2020 om de overheidssteun voor eco-innovatie tegen 2020 op het niveau van de top vijf van de Europese regio's te brengen. Zo wordt tegen eind 2011 de vzw I-Cleantech opgericht, die de initiatieven in Vlaanderen rond schone technologieën moet bundelen; na aanpassingen begin dit jaar van de vzw is de instelling onlangs definitief opgericht. Een oproep voor een proeftuin rond Elektrische Voertuigen is gelanceerd eind vorig jaar. Daarnaast is nog de vzw EnergyVille opgericht, een samenwerking tussen verschillende onderzoeksinstituten en daarnaast partner in een EU-initiatief van het Europees Instituut voor Technologie rond innovatief energieonderzoek.

Er worden verdere inspanningen gedaan om jongeren te sensibiliseren voor studies in wetenschappelijke domeinen, en afgestudeerden warm te maken voor doctoraatsstudies.

4. Federale en internationale context

Eind mei ging een Interministeriële Conferentie Wetenschapsbeleid door, na vele jaren van niet-activering. Hierop zijn enkele afspraken gemaakt voor een betere samenwerking tussen de betrokken overheden in ons land op politiek niveau, in het bijzonder over de deelname aan EU-gerelateerde programma's door experts uit kennisinstellingen uit België.

Een doorlichting van het complexe en unieke Belgische onderzoeklandschap door een panel van internationale experts, in het jargon "peer review" genoemd, is gestart in april. Dit is het eerste in een reeks dat op aangeven van de Commissie, directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie, wordt uitgevoerd en het beleid van de EU-Lidstaten onder de loep neemt. Na de zomer zal een eindverslag worden afgeleverd. Hierin zal er onder andere aandacht zijn voor de onderlinge coördinatie van het beleid tussen de verschillende overheden in ons land.

In maart 2011 keurden de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een kader goed om de samenwerking en coördinatie voor O&O onderling beter te laten verlopen. Een dergelijk kader kan ook voor de Vlaamse Gemeenschap positieve effecten hebben, in het bijzonder voor de deelname aan internationale en EU programma's.

EU-beleid en recente evoluties

Het langverwachte Innovatie Actieplan van de Commissie werd uiteindelijk omgevormd tot één van de zogenaamde Kerninitiatieven of Vlaggenschepen van EU2020, namelijk de "Innovatie-Unie" die in oktober werd gelanceerd. Dit schept een kader voor het focussen van de inspanningen van de EU op uitdagingen als klimaatverandering, energie- en voedselveiligheid, gezondheid en een verouderende bevolking. Doelstelling is om de tussenkomst van de openbare sector te gebruiken als stimulans voor de private sector en flessenhalzen te verwijderen die nu nog bestaan bij het omzetten van kennisresultaten in markt gedreven toepassingen. Het motto hierbij is om ideeën om te zetten in jobs, groene groei, en sociale vooruitgang. Eveneens in oktober lanceerde ze een mededeling waarin ze de rol van de regio's voor het uitbouwen van een strategie voor slimme specialisatie toelicht.

Inmiddels heeft de Commissie ook bevestigingen opgestart over de toekomst van het kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP voor OTO), en van het kaderprogramma voor innovatie en concurrentievermogen (KCI). Een groenboek over een gezamenlijk strategisch kader voor het toekomstige EU-beleid na 2013 voor onderzoek en innovatie werd gepubliceerd, waarover de VRWI een advies uitbracht. Verder maakte de Commissie ook een (tussentijds) verslag op van de voortgang van 7KP voor OTO. Uit eerste cijfers blijkt dat de relatieve opbrengst van de deelname voor Vlaanderen is gestegen tot 2,44% en dat Vlaanderen vergeleken met de EU-landen, het relatief goed doet wat betreft de deelnames en de ontvangen budgetten.

Zoals echter ook aangegeven in de conceptnota "Innovatiecentrum Vlaanderen" komen er internationaal meer en meer initiatieven buiten (of in de marge van) het KP op ons af: Zo zijn er onder meer de European Innovation Partnerships (EIPs), de Joint Technology Initiatives (JTIs), de Joint Programming Initiatives (JPIs) de Future and Emerging Technology Flagships (FET flagships), de projecten van het European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), de Key Enabling Technologies (KETs), de Knowledge and Innovation Communities van het European Institute of Innovation and Technology (KICs van het EIT), het Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP) en de European Research Council (ERC).

Vele van deze Europese, intergouvernementele en internationale initiatieven hebben nationale of regionale cofinanciering nodig. Vlaanderen heeft als middelgrote regio in verhouding een sterke expertise in veel van de domeinen die door deze initiatieven worden afgedekt. In die domeinen waar Vlaanderen internationaal het verschil kan maken, zullen we prioritair de beschikbare middelen concentreren.

III. Innovatiecentrum Vlaanderen

SD 1. Gerichte innovatiestrategieën

Bundelen van krachten gericht op maatschappelijke uitdagingen en speerpunten om door innovatie economische activiteit met duurzame en gediversifieerde tewerkstelling te verankeren.

Zoals in de omgevingsanalyse vermeld, keurde de Vlaamse Regering de nota 'Innovatiecentrum Vlaanderen – Conceptnota over de stroomlijning van het gericht innovatiebeleid goed'. Hiermee wordt antwoord gegeven aan de nood voor meer strategische afstemming en focus.

Hierbij wordt een kader aangereikt voor de stroomlijning van het *gerichte* wetenschaps- en innovatiebeleid. De conceptnota biedt een antwoord op de vraag *waarop* en *hoe* het gerichte wetenschaps- en innovatiebeleid geaxeerd moet worden. Overheidsmiddelen voor innovatie moeten bijdragen tot het aanpakken van de grote maatschappelijke en economische uitdagingen waarmee onze samenleving en onze economie worden geconfronteerd. Het accent wordt dan ook op '*challenge-driven innovation*' gelegd, als een manier om inventieve, multidisciplinaire en systemische oplossingen mogelijk te maken.

Door de koppeling te maken van enerzijds de wetenschappelijke en technologische sterktes van Vlaanderen (in de zgn. VRWI-speerpunten) met anderzijds de grote maatschappelijke en economische uitdagingen krijgen we multidisciplinaire *innovatieknooppunten*. Deze koppeling laat toe dat wetenschap en innovatie beter bijdragen tot het verlichten van onze maatschappelijke problemen, en tot de valorisatie van economische opportuniteiten. Deze koppeling geeft ook een strategische oriëntatie aan onze speerpunten. De overheid stimuleert geen innovatie om de innovatie, maar omdat deze een maatschappelijk en/of economisch hefboomeffect heeft.

De strategische afstemming van het innovatiebeleid wordt vorm gegeven door middel van de innovatieknooppunten. Daarin worden relevante kenniscreatie en innovatie samengebracht. Deze strategische koppeling van kennis en innovatie, door kennisinstellingen en bedrijven gebeurt in functie van maatschappelijke en economische uitdagingen. Deze knooppunten vallen logischerwijze grotendeels samen of overlappen met de zgn. VRWI-clusters. Die clusters geven een breed beeld van de wetenschappelijke en innovatieve sterktes van Vlaanderen. De innovatieknooppunten recapituleren deze clusters of vullen ze aan, rekening houdend met de maatschappelijke en economische uitdagingen waartoe ze oplossingen moeten bijdragen.

Zes innovatieknooppunten werden geïdentificeerd en benoemd, t.w.:

- *Transformatie door innovatie*, met als strategische focus: verankering van economische activiteit met duurzame en gediversifieerde tewerkstelling in aansluiting op het NIB.
- *Eco-innovatie*, met als strategische focus: duurzaam materiaalbeheer, kringlooeconomie, cleantech.
- *Groene energie*, met als strategische focus: hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, cleantech (energie).
- *Zorginnovatie*, met als strategische focus: vergrijzing, gezondheid, ontvoogding.

- *Duurzame mobiliteit en logistiek*, met als strategische focus: duurzame en efficiënte mobiliteit en logistiek.
- *Sociale innovatie*, met als strategische focus: creatief ondernemerschap voor nieuwe oplossingen voor maatschappelijke en economische uitdagingen en noden (innovatie in arbeids- en werkorganisatie; ondersteunende sociale innovatie; sociaal ondernemerschap).

De verdere concretisering van strategie en beleid gebeurt o.m. door specificatie van de gerichte innovatiestrategieën voor elk van de innovatieknooppunten, functioneel stroomlijnen van het innovatieveld en gericht ondersteunen van initiatieven.

OD 1. Versterken en vernieuwen van de speerpunt domeinen

De speerpunt domeinen worden ingebed in de innovatieknooppunten en op deze wijze strategisch georiënteerd. Per innovatieknooppunt worden gerichte innovatiestrategieën geconcretiseerd. Voor het knooppunt 'Transformatie door innovatie' gebeurt dit hoofdzakelijk in de context en via het Nieuwe Industrieel Beleid (NIB), op basis van de beleidsacties vastgelegd in het Witboek NIB.

De VRWI wordt gevraagd om een Innovatieregiegroep (iRG) op te starten rond 'Eco-innovatie', om een gerichte innovatiestrategie te adviseren, waarbij ook voorstellen wordt geformuleerd voor een Actieplan Groene Economie. Ook voor het innovatieknooppunt 'Groene Energie' zal de VRWI gevraagd worden een iRG op te starten. De iRG Bouw start op in de loop van oktober 2011 met als focus het streven naar 'slimme' BEN (bijna energieneutrale) constructies. Deze constructies zijn (uiteeraard) energiezuinig (door het aanwenden van innovatie en bouwtechnieken of technieken voor diepgaande energierenovatie), integreren bronnen van hernieuwbare energie en integreren ook ICT van bij het begin van het ontwerpproces (zowel voor het efficiënte energiebeheer, maar ook voor andere toepassingen, zoals bijvoorbeeld rond e-health). De resultaten van deze iRG zullen uiteraard ook als input dienen voor de iRG's rond Eco-innovatie en Groene Energie. Voor de iRG Bouw wordt ook afstemming gerealiseerd met de lopende transitie 'DUWOBO'.

Sociale innovatie wordt meer en meer erkend als een factor bij de aanpak van de grote maatschappelijke uitdagingen. Vandaar ook dat sociale innovatie een prominent innovatieknooppunt is in het vernieuwde beleid van 'challenge-driven innovation', zoals vastgelegd in de Vlaamse conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen'. Voor de verdere uitwerking hiervan wordt verwezen naar SD1 – OD 3.

Ondertussen is in overleg met het secretariaat van de VRWI werk gemaakt van evaluatie en eventuele bijsturing van de werking van de iRGs – zoals aangekondigd in de Beleidsbrief 2011. Dit moet resulteren in een duidelijkere werkwijze, preciezere opdrachtbepaling en explicitering van de verwachte output, gecombineerd met een duidelijke 'process flow'.

Bestaande initiatieven moeten getoetst worden aan het strategische beleidskader en beter hierin ingepast worden. Hierbij staat ook zorg voor efficiëntie, impact en deugdelijk bestuur centraal, o.m. op basis van de principes van de zgn. 'lichte structuren', zoals opgenomen in de conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen'.

Over de jaren heen werden tal van initiatieven genomen om in het Vlaamse innovatielandschap meer focus en concentratie van competenties en middelen te realiseren met als doel de slagkracht en de effectiviteit van de ingezette middelen te verhogen. Diverse organisaties werden opgericht met een zeer uiteenlopende aanpak en structuur. Deze aanpak heeft een zekere dynamiek ten goede teweeg

gebracht, maar heeft het innovatieveld ook verbrokken en verkokerd. Het is de intentie om voor deze initiatieven – o.a. voor de competentiepolen maar ook voor andere initiatieven gericht op de bundeling van de innovatiecapaciteit van kennisinstellingen en bedrijven binnen een bepaalde sector of domein – na te gaan hoe hun positieve dynamiek beter gekanaliseerd kan worden, gericht op verhoogde strategische afstemming met de innovatieknooppunten, het realiseren van synergie tussen de diverse structuren met het ultieme doel tot verdere samenwerking en integratie te komen en het regionale innovatiesysteem zo op een hoger niveau te tillen.

Coherentie in aanpak zal hierbij samengaan met het streven naar betere beheers- en coördinatiestructuren, gebaseerd op efficiëntie, transparantie, deugdelijk bestuur en voorkomen van (inherente) belangenconflicten.

Competentiepolen en andere lichte structuren worden zo geëvalueerd op hun strategie en strategische meerwaarde voor de economie en de maatschappij, de mate waarin ze zich inschrijven in de zes innovatieknooppunten, en hun streven naar synergie met andere innovatiespelers, en zullen – indien positief – gesteund worden door subsidiëring van hun basiswerking en gereserveerde middelen bij IWT voor project- en programmafinanciering. Daarnaast kunnen de competentiepolen gebruik maken van reguliere IWT-kanalen. De steunovereenkomsten moeten effectieve instrumenten van beleidsvoering worden en zullen daarom kritische prestatie-indicatoren (KPI) bevatten, geënt op de strategische doelstellingen en die een tijdige terugkoppeling naar het beleid toelaten. Bestaande competentiepolen moeten, met het oog op hun verlenging, aantonen dat ze aan bovenstaande evaluatiecriteria voldoen en performant zijn.

De nodige acties werden reeds genomen om de initiatieven waarvan de overeenkomst eind 2011 afloopt de gelegenheid te geven, volgens de nieuwe principes, een aanvraag in te dienen om voor een volgende periode van 4 jaar erkend te worden door de Vlaamse Regering. Dit geldt voor de competentiepolen Vlaams Instituut voor de Mobiliteit (VIM), Vlaams Instituut voor Logistiek (VIL), FlandersInShape (FIS) en het nieuwe initiatief voor een competentiepool rond Duurzame Chemie (zie ook Witboek NIB – A 7), en verder ook voor het Strategisch Initiatief Materialen (SIM), en het op te richten Media Innovatiecentrum (MIC).

Een zelfde mogelijkheid wordt in de loop van 2012 geboden aan de competentiepolen Flanders' Drive, Flanders' Synergy en Flanders' Mechatronics Technology Centre (FMTC). Ook voor het Milieu- en Energietechnologie Innovatieplatform (MIP) zal een mogelijke verlenging in functie staan van een structurele inbedding in de innovatieknooppunten.

Dit geldt trouwens ook voor het translationeel medisch onderzoek. De Vlaamse Regering heeft eerder aanzienlijke middelen vrijgemaakt om de basisvoorwaarden voor een sterker en efficiënter translationeel onderzoek mogelijk te maken. Hiertoe werd een steunovereenkomst met het Centrum voor Medische Innovatie (CMI) goedgekeurd, waarbij het gericht harmoniseren, coördineren en uitbouwen van de biobanken centraal stond. Het initiatief heeft evenwel aanzienlijke vertraging opgelopen en het CMI heeft belangrijke, in de steunovereenkomst vastgelegde, mijlpalen niet gehaald. Het IWT stelde om deze reden de voorziene tussentijdse evaluatie uit. Het CMI heeft ondertussen de minister gevraagd een verlenging van de steunovereenkomst toe te staan om de vooropgestelde doelen te realiseren. Hierdoor loopt ook de uitbouw van een programmatorische aanpak van het translationeel onderzoek aanzienlijke vertraging op. De nodige initiatieven zullen genomen worden om de situatie op structurele wijze bij te sturen.

OD 2. Optimaliseren van de impact en verdere integratie van de Strategische Onderzoekscentra in het innovatielandschap

Ook de Strategische Onderzoekscentra (SOCs) moeten hun strategie verduidelijken naar de innovatieknooppunten toe en de KPI's van hun beheersovereenkomsten zullen o.m. daarop afgestemd worden. Hun impact kan verder vergroot worden door heel intens synergie na te streven onderling en met andere kennispartners en innovatiespelers, en door de doorstroom naar economische en maatschappelijke valorisatie te versterken. Verder zal er over gewaakt worden dat hun beheersstructuren voldoen aan de verwachtingen qua deugdelijk bestuur én bevorderlijk / dienstig zijn voor een daadwerkelijke *integrale en strategische* ontwikkeling en versterking van het betrokken onderzoeksveld.

In de loop van 2011 werden drie van de vier SOC's geëvalueerd, namelijk IMEC, VIB en IBBT. Deze evaluaties reiken belangrijke inzichten aan die meegenomen worden bij het opmaken van de nieuwe beheersovereenkomsten. Het is de bedoeling de nieuwe beheersovereenkomsten voor het eind van 2011 vast te leggen. In de loop van 2012 doorloopt VITO eenzelfde proces van evaluatie en opmaak van een nieuwe beheersovereenkomst.

Spin-offs SOC's

De vier strategische onderzoekscentra spelen een belangrijke rol bij de transformatie van de Vlaamse economie. Cruciaal hierbij is dat de aanwezige kennis omgezet wordt in vermarktbaar toepassingen. Dit kan onder andere uitmonden in het oprichten van spin-offs. Om dit aan te moedigen besliste de Vlaamse Regering op 10 juni 2010 om 10 miljoen euro ter beschikking te stellen voor deelnemingen van het Vlaams Gewest in spin-offs van de SOC's. Deze bijkomende middelen moeten er toe bijdragen dat het maatschappelijke rendement van de investeringen in O&O wordt verhoogd.

Het rollend fonds zal worden beheerd door PMV. De kapitaalmiddelen van het Vlaams Gewest kunnen worden ingebracht onder de vorm van aandelen of converteerbare leningen. De SOC die het dossier heeft aangebracht verwerft een participatie voor de ingebrachte IP en voor de eventuele rechtstreeks ingebrachte investeringsmiddelen.

Een SOC die ervoor kiest om een dossier binnen de eigen werking verder te laten incuberen alvorens er sprake is van de oprichting van een spin-off kan hiervoor een lening van ten hoogste 50.000 euro verkrijgen van het Vlaams Gewest. Jaarlijks wordt vastgelegd hoeveel van deze leningen maximaal kunnen worden toegekend. Voor 2011 is dit maximum vastgelegd op 20 dossiers.

OD 3. Beantwoorden van maatschappelijke uitdagingen via 'grote projecten'

De benadering van innovatieknooppunten, zoals geïntroduceerd in de conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen', laat toe strategieën te ontwikkelen gericht op de grote maatschappelijke uitdagingen en zo op een realistische en doeltreffender manier middelen en initiatieven te kanaliseren, te mobiliseren en te oriënteren op deze maatschappelijke uitdagingen. Zo komen 'grote projecten' tot stand die ook rekening houden met de heel diverse dynamiek van de verschillende spelers in het wetenschaps- en innovatieveld.

De aangekondigde iRGs 'Eco-innovatie' en 'Groene energie' zullen bijdragen tot de verdere concretisering van deze aanpak. Ook voor sociale innovatie wordt een concrete beleidsbenadering in een actieplan uitgewerkt. Verder worden er initiatieven gepland en uitgerold in het innovatieknooppunt 'Duurzame mobiliteit en logistiek', met de uitvoering van de Proeftuin voor het Elektrisch Voertuig,

en met de voorbereiding van een raamovereenkomst tussen VIL en FlandersLogistics, waarbij het VIL voor de praktische doorvertaling van FlandersLogistics projecten naar bedrijven zou zorgen. Op het vlak van ‘Zorginnovatie’ blijft Flanders’ Care het afstemmingsplatform. I-Cleantech neemt een centrale plaats in in de uitrol van een Eco-innovatiestrategie.

Sociale innovatie

Zoals benadrukt in de conceptnota ‘Innovatiecentrum Vlaanderen’ ligt de focus op drie vormen van sociale innovatie: innovatie in arbeids- en werkorganisatie, ondersteunende sociale innovatie en sociaal ondernemerschap.

Het thema ‘**innovatie in arbeids- en werkorganisatie**’ sluit aan bij de problematiek van de uitdagingen van economische transformatie, die een hoofdthema vormt van het Nieuw Industrieel Beleid. De competentiepool Flanders’ Synergy zal hierbij een rol spelen. Ook in de socialprofit (Flanders Care) en in het onderwijs (“Uit liefde voor het vak”) verkent men de grenzen van vernieuwde werkvormen.

Daarnaast kan **breder sociale innovatie** een rol spelen voor het (economisch succes) van innovatie. Het is vaak niet enkel een wegbereider of pionier voor nieuwe economische activiteiten (bv kringloopwinkels, open source gebaseerde diensten en toepassingen, microkredieten, carsharing,...), maar even dikwijls ondersteunend voor de aanvaarding en implementatie van technologische innovatie (zoals bv. e-health). Momenteel wordt onderzocht hoe dergelijke initiatieven aangemoedigd kunnen worden en hoe het innovatie-instrumentarium hiervoor de nodige ruimte kan creëren.

Om de coherentie en het onderling versterkend effect van de verschillende elementen van het beleid ten aanzien van de bredere sociale innovatie en het sociaal ondernemerschap te bewaren en bevorderen, zal een beperkte groep van internationaal erkende experts op het vlak van sociale innovatie gevraagd worden een geïntegreerd voorstel uit te werken. IWT en EWI plannen verder een gezamenlijke studiedag rond sociale innovatie, die in het najaar 2011 zal doorgaan.

Groenboek elektrisch rijden

Het Europees Stappenplan Vervoer 2050 beoogt een halvering van het aantal voertuigen op klassieke brandstoffen in de stad tegen 2030 en tegen 2050 zouden ze zelfs volledig moeten verdwijnen. De uitrol van elektrisch rijden biedt kansen voor de Vlaamse economie, het leefmilieu en voor het herdenken van stedelijke mobiliteit. Om bij te dragen aan de geleidelijke omschakeling naar een duurzaam en schoon vervoerssysteem, zal in de schoot van de Vlaamse Regering op basis van een monitoring van de resultaten van de proeftuinen elektrisch rijden, onderzocht worden welke stimuli voor elektrisch rijden men kan lanceren.

Een gehele waardeketenbenadering is noodzakelijk om te komen tot een coherent innovatiebeleid en flankerend economisch ondersteuningsbeleid die de doorstoot van groen/elektrisch rijden mogelijk moet maken. Veel hangt echter nog af van O&O-ontwikkelingen, standaardisatie en het consumentengedrag. De veelheid aan sectoren en actoren vraagt om een goede governance: een gecoördineerde kennisopbouw en -uitwisseling a.h.v. demonstratieprojecten tussen automobielsector, de energiemarkteneindegebruiker is essentieel. Uiteraard zullen ook de verschillende overheden (lokaal, gewestelijk en Europees) een belangrijke faciliterende rol vervullen in het uitwerken van de gunstige

omgevingsvoorwaarden, met name op vlak van consumentenaanvaarding, batterijen, laad- en rij-infrastructuur, de keuze van een marktmodel, incentives en regulering alsook de training voorontwikkeling van nieuwe vaardigheden. Overheden hebben een belangrijke voorbeeldfunctie: vlootbeheerders kunnen in dit leertraject ook innovatieve aanbesteding aanwenden.

Proeftuin voor het elektrisch voertuig

De introductie van het elektrische voertuig is een feit en men kan verwachten dat een aantal socio-economische factoren dit proces de komende jaren nog zal versnellen. Het ter beschikking stellen van een proeftuin voor elektrische voertuigen in Vlaanderen kan een ecosysteem helpen ontwikkelen, dat het voor de constructeurs en toeleveranciers interessant maakt ontwikkelingen in Vlaanderen uit te voeren. De hoofdfocus van de Vlaamse proeftuin komt hierop te liggen. Andere Europese regio's en steden passen varianten van deze strategie toe. Een proeftuin is een gestructureerde testomgeving waarin bedrijven of organisaties innovatieve technologieën, producten, diensten en concepten kunnen testen gebruikmakend van een representatieve groep van individuen (of organisaties), die als testers worden ingezet in hun eigen leef- en werkomgeving. Het doel is om de innovatie bij te sturen en/of te versnellen of om toekomstige noden te capteren om innovatie uit te lokken.

De proeftuin wordt opgezet als een combinatie van platformen, met financiële bijdragen van de deelnemende partners, waarop diverse projecten kunnen uitgevoerd worden. Op 15 juli 2011 besliste de Vlaamse regering om 5 voorstellen voor platformen te steunen voor een maximaal bedrag van 16,5 miljoen euro. Aan deze platformen nemen diverse actoren deel. Naast een 50-tal bedrijven, zowel uit de aanbodzijde (incl. diensten) als de gebruikerskant, doen onderzoeksinstituten en gemeenten en provincies mee. De vragen waar deze projecten een antwoord op willen geven zijn zeer uiteenlopend en bijzonder relevant voor de bedrijven/instituten in Vlaanderen die actief zijn in deze sector, ze betreffen bijvoorbeeld de plaatsing en interoperabiliteit van laadinfrastructuur, elektrische voertuigen in multimodale concepten, invloed op de elektriciteitsvoorziening, business modellen, nieuwe technologie etc.

De platformen worden opgestart vanaf september 2011. Zowel de deelnemende partners als andere partijen kunnen op deze platformen projecten uitvoeren gedurende de komende 3 jaar. Verder werd beslist een programme office op te richten in de schoot van VITO om de communicatie omtrent de proeftuin en de onderlinge samenwerking tussen de platformen te onderhouden.

Translationeel biomedisch onderzoek

Translationeel biomedisch onderzoek is onderzoek dat focust op de vertaling van nieuwe inzichten of hypothesen, verworven uit hetzij klinische waarnemingen, hetzij uit fundamenteel of strategisch basisonderzoek, in nieuwe of betere preventie, diagnostische of therapeutische toepassingen. Dit soort onderzoek vormt de brug tussen het fundamenteel en strategisch basisonderzoek enerzijds en toepassingsgedreven biomedisch klinisch onderzoek anderzijds. Hierbij is de uitwisseling van bevindingen in de twee richtingen cruciaal: overdracht van de kennis van het onderzoekslaboratorium naar de patiënt en omgekeerd terugkoppeling van de patiënt naar het onderzoekslaboratorium. De patiënt is direct betrokken en staat centraal bij dit onderzoek. Het translationeel onderzoek heeft altijd een maatschappelijke en/of economische finaliteit in de verbetering van preventieve of curatieve geneeskundige praktijk. Het programma Toegepast BioMedisch onderzoek met maatschappelijke finaliteit in beheer bij IWT is ook gericht op translationeel onderzoek. Translationeel biomedisch onderzoek met minstens deels economische finaliteit is tot op vandaag een leemte in het aangeboden Vlaamse innovatie-instrumentarium.

Vlaanderen zet in om de positie als wetenschappelijk excellentie-regio te versterken ook op het gebied van translationeel biomedisch onderzoek. Door de samenwerking tussen de verschillende actoren te stimuleren, kan de efficiëntie van de huidige ontwikkeling van geneesmiddelen, medische hulpmiddelen en nieuwe behandelingen verder verhoogd worden. De nodige voorbereidingen worden opgestart om voor dit onderwerp een geschikt innovatie-instrument op te zetten, dat de samenwerking zal stimuleren tussen universitaire onderzoeksgroepen, universitaire ziekenhuizen, onderzoeksinstellingen en industriële partners. Het objectief is te streven naar translationeel biomedisch onderzoek van wereldklasse met sterk klinisch en/ of economisch potentieel.

Het beleidsdomein Wetenschap en Innovatie wil verdere integratie van de Vlaamse actoren op het gebied van translationeel onderzoek op Europees niveau stimuleren. Deelname aan de Europese infrastructuur initiatieven (ESFRI) voor biomedisch onderzoek, zal worden aangemoedigd

Flanders' Care

Flanders' Care wil de medisch-technologische vooruitgang aanwenden in het voordeel van de patiënten en voor industriële vermarkting van Vlaamse innovatie. Het realiseren van een grote impact in de zorg kan immers niet zonder de nodige economische ontwikkeling. De missie van Flanders' Care bestaat er dan ook in op een aantoonbare wijze en door innovatie het aanbod van kwaliteitsvolle zorg te verbeteren en verantwoord ondernemerschap in de zorg economie te stimuleren.

Het beleidsdomein wetenschap en innovatie levert een belangrijke bijdrage aan Flanders' Care binnen volgende belangrijke thema's:

Fundamenteel onderzoek heeft in essentie tot doel inzichten te verwerven. Dit onderzoekstype is volledig te situeren binnen het domein van wetenschap en innovatie, maar levert de inzichten, waarop de concrete innovaties in een later stadium gebaseerd zijn.

Translationeel biomedisch onderzoek vertaalt, zoals hierboven gesteld, nieuwe wetenschappelijke inzichten in toepassingen in dienst van de maatschappij, eventueel met (deels) economische doelstellingen. De verworven kennis wordt maximaal gevaloriseerd in bruikbare technologieën en behandelingen, waarbij de patiënten centraal staan, en waar ook tegemoet wordt gekomen aan de noden van de zorgverleners. Het beleidsdomein wetenschap en innovatie is volledig bevoegd voor het ontwerp en de organisatie van dit onderzoekstype.

Het Zorgvernieuwingsplatform, een adviesorgaan van Flanders'Care, is samengesteld uit een aantal innovatieleiders en –experts, gekozen uit de bedrijfswereld, kenniscentra, professionele en vakorganisaties, middenveldorganisaties en/of overheid actief in de betrokken sector. In overeenstemming met de conceptnota “Een verdere invulling van de ViA Doorbraak “Innovatiecentrum Vlaanderen”, zal dit Zorgvernieuwingsplatform geconsulteerd worden bij het opzetten van een nieuw innovatie-instrument voor translationeel onderzoek.

Innovatief Aanbesteden is een instrument dat via het IWT overheid en industrie motiveert tot het ontwikkelen van een innovatief aanbod dat voor publieke doeleinden kan worden ingezet; Een eerste initiatief in de zorg werd reeds opgezet met de ontwikkeling van een test voor oogscreening. Dit gebeurde in samenwerking met Kind & Gezin en heeft op het vlak van preventie een significante impact door vroege detectie van een lui oog.

Het IWT werkte in 2011 samen met 'Flanders Care' in het kader van de beoordeling en selectie van voorstellen voor demonstratieprojecten. Deze samenwerking zal voor de aangekondigde nieuwe tweede en derde oproep, die gelanceerd worden najaar 2011, worden verder gezet.

Midden juli 2011 besliste de Vlaamse Regering om de innovatiecentra te versterken met twee innovatieadviseurs die hun diensten specifiek op de ondernemingen in de zorgsector zullen richten om zo het aantal innovatieprojecten in de sector aan te zwengelen.

I-Cleantech

De vzw I-Cleantech stelt zich tot doel om de ontwikkeling van cleantech in Vlaanderen te stimuleren, de verspreiding ervan zowel gewestelijk als internationaal te promoten, de mogelijkheden ervan in het kader van de transitie naar een duurzame samenleving te valoriseren en het maatschappelijk draagvlak ervoor te versterken.

SD 2. Hogere Innovatiekracht voor de Vlaamse Economie

De vertaalslag van innovatie-initiatieven in economische valorisatie blijft een belangrijk aandachtspunt. Dit vergt blijvende aandacht voor de verschillende 'push-factoren' van innovatie, die maken dat een idee of een vinding zijn weg vindt, via innoverend ondernemerschap, naar valorisatie op de markt of in een waardevolle maatschappelijke toepassing. Het beleid wil daarom blijvend inspelen op het versnellen van het valorisatietraject, het faciliteren van netwerking en clustervorming, het versterken van de innovatiekracht van de ondernemingen, meer innoverend ondernemerschap, betere aansluiting / doorstroming tussen kennisinstellingen en bedrijfswereld, en het wegnemen van hinderpalen bij de financiering van innoverend ondernemerschap door een ondersteunend overheidsinstrumentarium.

OD 1. Werken aan een verhoogde valorisatie: versterken en versnellen van het valorisatietraject

Een van de belangrijkste hefboomen om het valorisatietraject te versnellen bestaat in het versterken van de samenwerking tussen kennisinstellingen en de bedrijfswereld. Vlaanderen beschikt hiervoor over verschillende kanalen, zoals het IOF, het TETRA-fonds en de VIS-trajecten (zie OD 1.1. en OD 1.2.)

OD 1.1. Stimuleren van samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijfswereld

In het kader van het IOF en de interfacesubsidie werden strategische plannen opgemaakt voor de verdere opbouw van het strategisch basisonderzoek, de samenwerking met het bedrijfsleven en de valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek. De uitvoering hiervan zal verder opgevolgd worden en er zal ook nagegaan worden hoe de strategische capaciteit en beleidsvoering van de kennisinstelling – o.a. in dit opzicht – blijvend versterkt kan worden (zie ook SD 4 en SD 5).

In vrijwel alle steunkanalen van IWT, gaande van strategisch basisonderzoek op initiatief van de onderzoeksinstituten, onderzoek op initiatief van bedrijven tot innovatiestimulering wordt de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven gestimuleerd.

Het TETRA-Fonds subsidieert projectmatig, toepassingsgericht onderzoek met economische finaliteit. De projecten worden uitgevoerd door de onderzoeksgroepen van hogescholen en universiteiten en

worden begeleid door een gebruikersgroep. Deze bestaat minstens uit bedrijven en eventueel bijkomend uit non-profitorganisaties die actief participeren tijdens de uitvoering van het project.

Een goede afstemming met PWO is nodig. Door de verschillende accenten in beide programma's kan de synergie versterkt worden. TETRA is veelal gericht op technologische kennis en heeft een economische finaliteit en PWO middelen worden meestal ingezet voor niet-technologisch onderzoek met een maatschappelijke finaliteit. Soms wordt onderzoek gestart via PWO en verder uitgewerkt naar concrete toepassingen voor bedrijven via TETRA. Het TETRA fonds zal voor de hogescholen het belangrijkste kanaal zijn om verder samen te werken met de onderzoeksgroepen van hun vroegere masteropleidingen om zo toegang tot academische kennis en onderzoeksinfrastructuur te behouden.

In het najaar van 2011 zal een beperkte analyse van de modaliteiten van het TETRA fonds gebeuren. Specifiek zal gecheckt worden wat de impact is van de wijzigingen aan de modaliteiten die doorgevoerd werden in 2008 (accent op valorisatie-activiteiten en applicatie-onderzoek, ...).

VIS-trajecten richten zich op concrete en vraaggedreven uitdagingen van een collectief van bedrijven die door middel van innovatie kunnen beantwoord worden. De innovatieve oplossingen moeten op korte termijn toepasbaar zijn bij een ruime doelgroep van bedrijven en moeten een belangrijke toegevoegde waarde leveren voor de doelgroepbedrijven.

Na het afwerken van de 1^{ste} oproep (december 2010 en april 2011) werd een analyse uitgevoerd van het vernieuwde programma om na te gaan of de vooropgestelde verwachtingen en een aantal aandachtspunten voldoende ingevuld werden. De analyse gebeurde onder meer op basis van feedback van indieners, deskundigen en VLOOT (Vlaams Overkoepelende Organisatie van Technologieverstrekkers).

Uit de resultaten van de analyse blijkt dat het programma alvast een deel van de vooropgestelde verwachtingen invult. Een grote diversiteit van aanvragers is betrokken bij de opgestarte VIS-trajecten met inbegrip van enkele nieuwe samenwerkingsverbanden; de drempel voor nieuwe aanvragers en nieuwe consortia lijkt op het eerste zicht niet verhoogd te zijn en de verschillende actoren gaan vele samenwerkingen aan, waarbij de consortia relatief groot zijn. Op basis van de bevindingen werden een aantal beperkte aanpassingen aan de praktische modaliteiten van het programma doorgevoerd. Bij de verdere opvolging zal naast de bereikte resultaten, ook aandacht worden besteed aan de verdeling van de steun over de verschillende types organisaties. Ook zullen binnen de bestaande instrumenten extra mogelijkheden geboden worden voor samenwerkingsverbanden die expliciet kleine bedrijven en niet-technologiegedreven KMO's wensen te bereiken.

In 2008 werd een nieuw projecttype geïntroduceerd, m.n. de ICON-projecten, waarbij de mogelijkheid gecreëerd wordt binnen éénzelfde project steun aan onderzoeksinstellingen te combineren met steun aan onderzoek en ontwikkeling bij bedrijven. In 2011 werd een belangrijke oproep voor ICON-projecten binnen IBBT georganiseerd. Dit instrument slaat duidelijk zeer goed aan in deze sector. Uit de 20 ingediende aanvragen werden er door het IWT 11 voor steun geselecteerd. Op vraag van MIP, evalueerde IWT ook reeds aanvragen binnen een nieuwe oproep voor MIP. Deze projecten starten in 2012. Tot slot werden twee ICON-projecten binnen SIM die reeds in 2010 waren goedgekeurd, opgestart medio 2011.

De projecten van het programma Landbouwonderzoek hebben een collectief karakter omdat ze gericht zijn op de bevordering van de sector en niet op het oplossen van problemen van individuele land- en tuinbouwbedrijven. Ze worden uitgevoerd door Vlaamse universiteiten en hogescholen, onderzoeksinstellingen en praktijkcentra.

De invoering van de VIS-trajecten had ook gevolgen voor de land- en tuinbouwsector; nieuwe projecten voor innovatiestimulering en technologische dienstverlening vanuit de primaire sector waren niet meer mogelijk binnen het VIS-programma. Daarom werd in 2011 een bijsturing van het programma voor landbouwonderzoek doorgevoerd, ook rekening houdend met het Witboek Landbouwonderzoek en het Witboek Voedingsindustrie in Vlaanderen.

Bij de vernieuwde aanpak staan o.a. volgende aspecten centraal :

- De integratie van onderzoeksactiviteiten (kennisopbouw en bundelen en vertalen van kennis) met activiteiten gericht op het toepassen van kennis bij bedrijven uit de primaire sector.
- Een sterkere betrokkenheid van bedrijven/organisaties uit de doelgroep, zowel bij de voorbereiding van de projectaanvraag als tijdens de projectuitvoering.
- Samenwerking met bedrijven/organisaties uit de toeleverings- en/of de verwerkende industrie, via onderaanneming, het opzetten van een gemeenschappelijk of een apart project, met een beperkt aantal of een collectief van bedrijven (VIS).
- Het percentage cofinanciering –ingebracht door de leden van de gebruikersgroep– wordt verhoogd van 7,5 naar 10%.

De praktische modaliteiten van het VIS-programma en het programma Landbouw worden maximaal op elkaar afgestemd.

De evoluties in de projectportfolio van het programma zullen nauwgezet opgevolgd worden en tegen eind 2013 wordt een analyse moment voorzien om te kunnen bijsturen indien nodig.

OD 1.2. Versterken van het strategisch onderzoek

Voor 2011-2012 ligt de nadruk op de implementatie van een continue effectenmeting en monitoring. Hierbij zal het effect van de wijzigingen opgevolgd worden. Voor het maatschappelijk programmadeel zal een aanzet gegeven worden tot een betere aansluiting bij de maatschappelijke prioriteiten zoals vastgelegd in de innovatieknooppunten.

Het toegepast biomedisch programma met maatschappelijke finaliteit (TBM) staat open voor alle Vlaamse non-profit O&O-actoren (universiteiten, ziekenhuizen, hogescholen, onderzoeksinstituten). Gezien de focus van het programma, is het evenwel een vereiste dat er in een consortium van aanvragers minstens één Vlaams ziekenhuis opgenomen is. Het TBM programma heeft een uitgesproken maatschappelijke finaliteit. Het programma kadert binnen de ruimere context van translationeel onderzoek en vult hierbij een specifieke niche in, namelijk het onderzoek met een maatschappelijk finaliteit zonder mogelijkheid voor industriële interesse.

Voor de oproep 2011 werd de totale projectduur verlengd van twee jaar naar maximaal vier jaar. Deze verlenging had tot doel om patiëntenstudies die een lange looptijd hebben beter op te nemen binnen TBM projecten. De maximale begroting per project werd overeenkomstig aangepast. Voor 2012 worden geen wijzigingen voorzien, met uitzondering van beperkte procesaanpassingen.

OD 2. Werk maken van netwerkbemiddeling, clustervorming en andere vormen van faciliteren

De dynamiek van innovatie vraagt de nodige netwerking en samenwerking tussen betrokken actoren (kennisinstellingen, ondernemingen, overheid). Het beschikbare instrumentarium blijft daarvoor van belang en er zal nagegaan worden hoe dit ook kan helpen bij het beter aligneren van de diverse initiatieven met de innovatieknooppunten.

OD 2.1. Samenwerking ter bevordering van kennistransfer – kerntaak Vlaams Innovatienetwerk VIN

Het IWT werkt aan een hechte samenwerking tussen de innovatiespelers in Vlaanderen en ondersteunt dit Vlaams Innovatienetwerk (VIN) door het organiseren van overleg, het bevorderen van de netwerking en het inrichten van opleidingen en waar relevant het aanbieden van professionele ondersteuning.

In 2011 werd op basis van de bevindingen van de externe doorlichting een actieplan opgesteld met als doelstelling het VIN verder uit te bouwen tot een performant netwerk van innovatieactoren waarin een goede onderlinge netwerking leidt tot meer samenwerking en efficiënte doorverwijzingen. Hierdoor krijgen Vlaamse bedrijven op een snelle, laagdrempelige wijze toegang tot de benodigde innovatie-ondersteuning, aangeboden door de actoren van het netwerk. De uitrol van dit actieplan is reeds gestart in 2011, zal verder ingevuld worden in 2012 en moet leiden tot een verbeterde backoffice van het VIN alsook in het geïntegreerd aanbieden van innovatieondersteuning aan bedrijven in een innovatietraject.

OD 2.2. Optimalisatie van de werking van de Innovatiecentra

De vijf provinciale Innovatiecentra zijn uitvoerder van de projecten regionale innovatiestimulering van het IWT. Op basis van de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 lopen de huidige projecten over de periode 2011-2014 met een totaal budget van 16.500.000 euro, gelijk verdeeld over de vijf Innovatiecentra.

De innovatiecentra hebben als missie om vanuit een relaisfunctie binnen het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) bedrijven en ondernemers binnen een provincie aan te moedigen en te begeleiden om efficiënt en duurzaam te innoveren.

Bij de verlenging van de innovatiecentra eind 2010 werd rekening gehouden met volgende aandachtspunten:

- verder investeren in de ‘navigatorrol’ in het VIN met als doel een betere samenwerking en meer gerichte doorverwijzing naar de actoren van het VIN;
- uitbouw van een lange termijn relatie met bedrijven, met voldoende aandacht voor de nazorg van innovatietrajecten;
- afstemming en complementariteit met de andere innovatieactoren;
- evenwicht bewaren tussen een reactieve en een proactieve benadering;
- verruiming naar diensteninnovatie;
- beter geplande en intensievere communicatie naar bedrijven en VIN, gericht op ondersteuning van de doelstellingen.

Dit zijn dan ook de punten waar de Innovatiecentra de komende jaren zullen op inzetten: ze zullen door middel van de rapportering aan het IWT ook jaarlijks opgevolgd worden.

De beslissing van de Vlaamse Regering voor de financiering van de Innovatiecentra over de periode 2011-2014 voorziet ook in de mogelijkheid om extra taken toe te wijzen die inspelen op beleidsaspecten. Er zal onderzocht worden of de innovatiecentra ook een rol kunnen spelen in de 'Innovatieprojecten in de masteropleidingen in de industriële wetenschappen'. Deze innovatieprojecten zijn een professioneel begeleid project dat inhoudelijk innovatief en relevant is voor de participerende maatschappelijke of economische actoren, dat afgerond wordt door een stage in het bedrijfsleven, bij zorgorganisaties of andere non-profit organisaties, ... Het doel is het specifieke, innovatiegerichte profiel van de opleidingen industrieel ingenieur te versterken.

De taakstelling binnen de bestaande projecten regionale innovatiestimulering sluit ook goed aan op de doelstellingen van Flanders' Care: de Innovatiecentra zijn goed geplaatst om spelers binnen de zorg te informeren en te sensibiliseren inzake innovatie, om ze hierbij te begeleiden en om ze in contact te brengen met de 'juiste' partners binnen het innovatielandschap. De praktijk leert dat de zorgsector al regelmatig bij hun acties aan bod kwam: zowel (profit)bedrijven die vooral toeleverancier zijn voor (socialprofit) zorgverstrekkende organisaties als de zorgverstrekkende organisaties zelf waren hierbij betrokken. Daar staat tegenover dat er binnen de bestaande overeenkomsten geen focus lag op de zorgsector.

In de loop van 2011 werd door de Vlaamse Regering beslist het bestaande team met een aantal innovatieadviseurs te versterken die zich specifiek richten op deze sector, wat sterk zal bijdragen tot de beleidsdoelstellingen van Flanders'Care.

De taakstelling van de twee extra innovatieadviseurs zal dezelfde zijn als deze van de innovatieadviseurs die werkzaam zijn op de projecten regionale innovatiestimulering, alleen zullen zij heel Vlaanderen hebben als werkgebied en zullen zij zich enkel richten op de zorgsector.

OD 3. Werk maken van innoverend ondernemerschap

In de ondersteuning van het innoverend ondernemerschap spelen verschillende factoren een rol. Zo moet er primordiaal aandacht uitgaan naar vermarkting en dus de marktgerichtheid van de innovatie en het gehanteerde business model, maar moet ook de absorptiecapaciteit van de ondernemingen t.a.v. innovatie versterkt worden.

Gezien veel innoverend ondernemerschap zich afspeelt binnen KMOs, is het belangrijk dat het innovatie-instrumentarium vlot toegankelijk is voor de KMO.

OD 3.1. Aandacht voor het bredere innovatieproces: vermarkting van innovatie en niet-technologische innovatie

Onder verbreding van het steunbare innovatietraject wordt verstaan dat activiteiten die de innovatie ondersteunen, maar die vroeger niet mee in de steunbare activiteiten werden opgenomen, nu toch worden meegeteld. Voorbeelden daarvan zijn marktstudies of usability studies. De laatste jaren is in de bedrijfssteun van het IWT reeds een verruiming in die richting doorgevoerd. Dit zal verder geconsolideerd worden.

De ondersteuning van deze verbrede vorm van innovatie gebeurt ook onder de vorm van begeleiding (door de Innovatiecentra) en het aanbieden van nieuwe inzichten en instrumenten (Flanders DC). Flanders DC bouwt binnen haar kenniscentrum kennis op rond ondernemingscreativiteit en ontwikkelt

van hieruit acties en instrumenten die rechtstreeks en/of via intermediären aangeboden zullen worden aan bedrijven. De nadruk voor 2012 ligt op het verdienen van producten en op innovatie in diensten en bedrijfsmodellen.

Onder verlenging van het steunbare innovatietraject wordt verstaan dat de steun aan innovatie door bedrijven verruimd wordt tot de fases dicht bij de markt. Proeftuinen zijn hier een gericht instrument voor. In 2011 werd de proeftuin Elektrische Voertuigen opgestart. Op basis van deze en vorige ervaringen en rekening houdend met buitenlandse voorbeelden, zal het concept van de proeftuinen verder ontwikkeld worden in 2012.

Zoals aangekondigd, werd in 2011 een evaluatie van het instrument 'haalbaarheidsstudies' uitgevoerd. De grond van de procedure werd niet gewijzigd maar er werden enkele bijstellingen en vereenvoudigingen doorgevoerd. De gegroepeerde haalbaarheidsstudies worden nu via een callsysteem behandeld en niet langer in een permanent open oproep. Verder wordt meer nadruk gelegd op de additionaliteit en wordt een eenvoudiger manier voor de a priori berekening van de toegekende budgetten toegepast.

OD 3.2. Het versterken van de innovatiekracht van de ondernemingen

Om de innovatiekracht van de ondernemingen te versterken dient er gewerkt te worden in stappen: sensibilisering over noodzaak en reikwijdte van innovatie (in de verbrede zin); activering via het aanbieden van nieuwe inzichten en inspiratie; verhoging van de absorptiecapaciteit van de ondernemingen door het aanreiken van praktische instrumenten en het voorzien van concrete begeleiding. Hier zijn belangrijke spelers de innovatiecentra en Flanders DC.

Sensibilisering rond de nood aan en reikwijdte van innovatie blijft nodig. Vooral op KMO-niveau in niet-technologische sectoren is er nog sensibilisering nodig om de mogelijkheden van innovatie duidelijk te maken. De innovatiecentra, het VIN en Flanders DC zullen aangezet worden om hun activiteiten nog meer op mekaar af te stemmen in deze, en dit in samenwerking met de bedrijfswereld.

Via het aanreiken van inspiratie en nieuwe ideeën moeten ondernemingen dan ook sneller en meer aangezet worden om stappen te nemen op het vlak van innovatie. Eén van de belangrijkste evenementen is het Creativity World Forum, dat op 16 en 17 november 2011 wordt georganiseerd in Hasselt. Met meer dan 1500 deelnemers is het wereldwijd één van de grootste conferenties rond creativiteit en innovatie.

Ondernemingen prikkelen tot meer inspanningen op het vlak van innovatie kan enkel succesvol zijn als het management en de werknemers voldoende absorptiecapaciteit hebben om innovatie als een ondernemingsproces aan te pakken. Flanders DC zet haar middelen in om (on-line) instrumenten, workshops, trainingen aan te bieden zowel aan het management als werknemers van ondernemingen. Dit instrumentarium wordt zowel via eigen kanalen, zoals het portaal www.flandersdc.be, verspreid als via andere spelers in het innovatie- en ondernemerschapslandschap waarmee structurele samenwerkingsakkoorden worden opgezet. In 2012 zal een convenant tussen IWT en Flanders DC leiden tot afspraken over het gebruik van dit instrumentarium. Naast het aanbieden van instrumenten die ondernemingen zelf kunnen aanwenden, wordt concrete begeleiding op maat van de onderneming voorzien via de innovatiecentra. Via het bovenvernoemde convenant zullen de innovatiecentra en Flanders DC tot een nog nauwere samenwerking komen. De innovatiecentra zullen nog meer en breder gecommuniceerd worden als het eerste aanspreekpunt voor begeleiding.

Een nieuwe richting die gevolgd wordt, is het betrekken van de Creatieve Industrieën in het innovatieproces. De creatieve industrieën, die meer dan 120.000 werknemers tellen en een bijdrage leveren van 3 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP), zijn op zich een belangrijke economische sector maar eveneens een belangrijke katalysator voor innovatie in de hele economie. De sector is bijgevolg sociaal en economisch erg belangrijk voor Vlaanderen. Er zal dan ook een inspanning geleverd worden om enerzijds de innovatiekracht binnen de sector te verhogen en anderzijds om de creativiteit uit deze sector bij maatschappelijke innovatie en innovatie in andere sectoren.

In opvolging van de ViA-rondetafel Creatieve Industrieën die op 27 mei 2011 plaatsvond, zullen het departement EWI en Flanders DC samen met een overlegcomité van de sector (Overleg Creatieve Industrieën – OCI) afspraken maken over hoe de creatieve industrieën kunnen bijdragen tot de maatschappelijke uitdagingen zoals duurzaamheid, zorg en inclusie, en het bijhorende innovatieproces.

Flanders DC stelt een actieplan op met voorstellen om via samenwerking tussen creatieve industrie en bedrijven uit andere sectoren tot meer innovatiepotentieel binnen de Vlaamse ondernemingen te komen. Vlaanderen moet naast technologische innovatie met haar creatieve meerwaarde het verschil maken.

Het OCI presenteerde op de rondetafel een visienota Creatieve Industrieën met de vraag voor een gecoördineerde actie van de sector en de overheid om de creatieve industrieën optimaal tot ontplooiing te laten komen. We zullen samen nagaan hoe het Vlaamse innovatie-instrumentarium voor de creatieve industrieën versterkt, verbeterd en toegankelijker gemaakt kan worden. Hiermee wordt beoogd om nieuwe impulsen te geven voor het opzetten van business modellen en het creëren van inhoud.

OD 3.3 Meer innoverend ondernemerschap

Met de interfacediensten van de associaties en de 'IWT-innovatiemandaten met het oog op de oprichting van een spin-off bedrijf' wordt er naast het valoriseren van wetenschappelijk onderzoek naar de bedrijfswereld ook ingezet op het stimuleren van onderzoekers tot innovatief ondernemerschap

Daarnaast kunnen startende en jonge ondernemingen met de steun van het IWT eenmaal een KMO-haalbaarheidsstudie uitvoeren met als hoofddoelstelling een globaal ondernemingsplan en business model uit te werken rond de beoogde innovatie. Op die manier kunnen zij de marktgerichtheid en het gehanteerde business model van hun innovatie aftoetsen en goed voorbereid met hun innovatieve onderneming van start gaan.

OD 3.4. Optimaliseren van het innovatie-instrumentarium ten behoeve van KMO's

Met het KMO-programma biedt het IWT aan KMO's directe financiële steun voor studies en projecten gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, processen, diensten of concepten. Een KMO-haalbaarheidsstudie is gericht op het verwerven van betere en onderbouwde inzichten over de mogelijkheden en haalbaarheid van een innovatie. KMO-innovatieprojecten dragen bij tot het realiseren van een innovatie. Dit kan zowel de ontwikkeling van een volledig nieuw of een beduidend vernieuwend (verbeterd) product, proces, dienst of concept omvatten. 'Innovatie' of 'vernieuwing' is daarbij te interpreteren als 'vernieuwend voor het bedrijf én met een duidelijke impact op de bedrijfsactiviteiten'.

Na een belangrijke stijging in 2009 van het aantal aanvragen en toegekende steun daalde het aantal aanvragen voor KMO-studies en projecten tijdens het laatste kwartaal van 2010 en het eerste kwartaal van 2011 substantieel. De toegekende steun ligt daardoor nu ongeveer weer op het niveau van voor de crisis. De neerwaartse trend heeft zich echter vanaf het tweede kwartaal van 2011 opnieuw omgebogen en het aantal aanvragen is weer gestegen.

Voor de KMO's zijn snelle en eenvoudige procedures bijzonder belangrijk. Daarom worden voorbereidingen getroffen om volgende aanpassingen in de toekenningprocedure door te voeren:

- de aanpassing van de gehanteerde kostenmodellen zodat de reële kosten zo goed mogelijk aansluiten bij de a priori geraamde kosten, echter zonder een omstandige analyse bij toekenning van de steun en bij de finale afrekening;
- efficiëntie in de behandeling van de aanvragen en verdere beheersing van de behandelingsduur, waarbij de te leveren informatie bij de start van de projecten en in de opvolging strikter aan de impact op de beslissingen wordt getoetst;
- differentiatie naar het bedrijfstype waar relevant. Voor KMO's zijn dit bijvoorbeeld een startende KMO, een micro-onderneming met groeipotentieel, een innoverende KMO, een onderzoeksintensieve KMO die omvangrijke projecten uitvoert... In functie van de kenmerken en noden van deze verschillende bedrijfstypes, kunnen bepaalde regels en vereenvoudigingen worden toegepast.

Bij deze oefening moet ook het volgende in acht worden genomen. In de eerste plaats is de kans op steun de belangrijkste determinant voor de totale administratieve belasting. Deze slaagkans is over de jaren stabiel gebleven rond 70% ten opzichte van alle ingediende aanvragen en meer dan 85% voor de projecten die de ontvankelijkheidsfase overleefden.

Ook is de feedback die de ondernemer krijgt na afloop van de procedure van het beschrijven en verdedigen van een aanvraag een belangrijk element dat bijdraagt aan de innovatiestrategie en innovatiecompetenties van de onderneming. Deze subsidies aan KMO's moeten daarnaast gesitueerd worden binnen de ruimere mix van maatregelen voor het bevorderen van innovatie.

OD 4. Wegnemen van hinderpalen bij de financiering van innoverend ondernemerschap

OD 4.1. Ondersteunend economische overheidsinstrumentarium

Het innovatie-instrumentarium moet vlot toegankelijk zijn voor ondernemingen in het algemeen. Ook moet er bijzondere aandacht gaan naar de ondersteuning van innovatietrajecten bij KMO's, omdat ze een belangrijke plaats bekleden binnen de Vlaamse economie. Bij dat innovatie-instrumentarium ligt een grote nadruk op de financiering ervan, zowel met behulp van risicokapitaal als aan de hand van andere financieringsinstrumenten. Daarom speelt het economisch overheidsinstrumentarium een grote rol ter ondersteuning van innovatie, maar ook een cruciale rol bij het verstrekken van kapitaal in vroege fasen van innovatieve doorbraken. Het tekort aan risicokapitaal blijft een feit en het blijkt dan ook dat het economisch overheidsinstrumentarium daarin op een zinvolle en efficiënte wijze kan voorzien.

Dat instrumentarium maakt het inmiddels ook mogelijk om ondernemingen te volgen in een volledige trajectbegeleiding. Dus niet alleen tijdens de zaaikapitaalfase, maar ook in de stappen die daarna moeten gezet worden, om uiteindelijk tot een succesvolle doorbraak te komen. Het hele productenpakket dat PMV en LRM te bieden heeft is daar een goed voorbeeld van.

Het is van het grootste belang dat bij economische vernieuwing en transformatie voortdurend aandacht blijft bestaan voor de marktoriëntatie. Het instrumentarium voorziet ook daarin. Het TINA-fonds is daar een duidelijk voorbeeld van (zie TINA, OD 4.2.).

Via het economisch instrumentarium wordt ook voldoende nadruk wordt gelegd op de speerpuntsectoren die alle aandacht verdienen. Deze specialisatie werpt nu reeds haar vruchten af. De samenwerking tussen PMV, LRM en de SOC's in het kader van SOFI (Spin-Off Financieringsinstrument) is daar een goed voorbeeld van (zie SD1 OD2).

De zorg economie is een nieuw aandachtsgebied voor PMV. Flanders Care Invest, opgericht om risicodragende investeringen in de zorg te financieren, beschikt over 20 miljoen euro kapitaal. De verwachting is dat net zoals bij de andere fondsen er een belangrijke hefboom zal ontstaan door samenwerking met andere investeerders. De investeringen hebben als doel de productiviteit en de prestaties van de zorgsector te verhogen, om zo de uitdagingen van de vergrijzing te kunnen aangaan, en de toenemende kosten van de gezondheidszorg beter te kunnen opvangen.

Maar ruimte voor innovatieve investeringen is mede bedoeld om naast de inspanningen die worden geleverd om de life science sector vooruit te helpen, ook te investeren in een sector die kan bijdragen tot de creatie van nieuwe toegevoegde waarde vanuit Vlaanderen op internationaal niveau.

OD 4.2. TINA-fonds

Met het TINA-fonds voorziet de Vlaamse regering 200 miljoen euro risicokapitaal om innovatieve initiatieven met strategisch potentieel binnen de speerpuntclusters voor Vlaanderen te versterken. De nadruk ligt daarbij op structuurverandering van onze economie. Het is de bedoeling om genoemde initiatieven versneld naar de internationale markt te brengen. Ondernemers, gevestigde bedrijven en kennisinstellingen moeten door onderlinge samenwerking en kruisbestuiving de kans krijgen nieuwe baanbrekende activiteiten te ontwikkelen.

TINA werd opgericht en operationeel gemaakt als een investeringsfonds in de schoot van PMV. Met de werkzaamheden is inmiddels een aanvang genomen en PMV kan dus nu reeds initiatieven aantrekken en bundelen.

Met dit instrument wordt het belang van de marktorientatie van innovatieve projecten benadrukt, maar het biedt vooral ook mogelijkheden om een versnelde transformatie te bewerkstelligen van ons industrieel weefsel. De aanpak om in consortiumverband tot samenwerking te komen vanuit verschillende invalshoeken is op zichzelf innovatief te noemen en moet leiden tot een stimulans voor belangrijke, ook grotere investeringen in het kader van een nieuw industrieel beleid.

SD 3. Vlaanderen als innovatie-ontvankelijke topregio

OD 1. Innovatie als hefboom voor marktontwikkeling – Vlaanderen als 'lead market'

Een regio waar gebruikers en consumenten meer open staan voor innovatie en innovatieve producten en diensten, is vaak ook een regio die geïdentificeerd wordt als 'lead market' voor innovatie. Innovatiespelers richten zich vlugger op deze markten en worden daardoor ook aangetrokken om er zich te vestigen en innovatie te realiseren en te valoriseren. De betrokkenheid van het regionale innovatiesysteem wordt daardoor sterker. Er is veel directere aansluiting bij nieuwe ontwikkeling. Dergelijke regio's worden meer en meer referentieregio voor innovatie. Dit sluit aan bij de ambitie van Vlaanderen om een innovatieve topregio te worden.

Het innovatiebeleid draagt daar reeds in het algemeen toe bij. Sommige initiatieven kunnen dit versterken. Zo is het belangrijk om Vlaanderen duidelijker internationaal te profileren en te positioneren als innovatieregio. Een bestaand initiatief is het internationale Districts of Creativity netwerk waarvan Vlaanderen de initiator en coördinator is. Veertien regio's uit vier continenten (met leden zoals Shanghai, Rio De Janeiro, Karnataka (Bangalore), Baden-Württemberg,...) hebben als doel om hun aanpak rond creativiteit en innovatie uit te wisselen en kernspelers bij elkaar te brengen. Vlaanderen is het eerste aanspreekpunt voor dit netwerk. We zullen nagaan hoe Vlaanderen zich nog op andere manieren internationaal kan profileren en dit in lijn met het vastgelegde merkverhaal van 'baanbrekend vakmanschap'.

Een ander instrument om de ontvankelijkheid voor innovatie te verhogen, is het innovatief aanbesteden door de overheid. Op deze wijze neemt de overheid een voorbeeldfunctie op.

Innovatief aanbesteden

Via innovatief aanbesteden wil de overheid bedrijven stimuleren om innovatieve oplossingen te ontwikkelen die een antwoord bieden op belangrijke maatschappelijke noden, de dienstverlening van de overheid verbeteren en de ontwikkeling van nieuwe markten bevorderen. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid kunnen daarbij aan bod komen, van gezondheid tot cultuur. De IWT-kenniscel Innovatief Aanbesteden coördineert de diverse initiatieven. In 2008 werd het programma opgestart voor een periode van twee jaar met een totaal budget van 10 miljoen euro.

Begin 2011 werd het programma verlengd voor een periode van twee jaar zodat de verdere uitrol van de precommerciële trajecten ondersteund kan worden. Twee kleinere projecten, die geen voorafgaande R&D nodig hadden zijn bijna afgerond : de oogscreeener voor jonge kinderen (Kind en Gezin) en het monitoringsysteem voor bouwputten. Twee projecten uit de cultuursector zijn klaar voor een precommerciële aanbesteding (het e-boek platform en het informatiesysteem ICIS) en voor een 8-tal projecten uit diverse sectoren (landbouw, onderwijs, werk, leefmilieu, mobiliteit, ...) worden momenteel de voorbereidingen getroffen. De precommerciële aanbesteding van deze projecten is voorzien voor 2012.

OD 2. Tijdige aansluiting bij belangrijke innovatietrends

Met de goedkeuring van de conceptnota "Innovatiecentrum Vlaanderen" slaat de Vlaamse Regering een nieuwe richting in op innovatievlak. Doel is om het innovatiebeleid voortaan meer expliciet te focussen op de aanpak van de grote maatschappelijke en economische uitdagingen zoals economische transformatie, klimaatwijziging, het besef dat grondstoffen uitgeput raken, de wereldwijde voedselcrisis, nieuwe uitdagingen in de zorg, migratie, de vergrijzing én de verjonging van de bevolking. Een goede kruisbestuiving tussen wetenschapper en ondernemer is daarbij cruciaal, zodat kennis vertaald wordt in duurzame sociale, economische en ecologische resultaten. Na de traditionele sterke focus op productiviteitsgroei wordt in de toekomst het slim integreren van waardeketens steeds belangrijker. Het gerichte innovatiebeleid moet Vlaanderen helpen om zijn doelstelling te bereiken om tegen 2020 bij de top van de kennisregio's te staan.

Met deze benadering sluit Vlaanderen niet alleen aan bij de ontwikkelingen op Europees niveau, maar anticipeert erop. Dit blijkt duidelijk bij lezing van de algemene doelstelling van de "European Innovation Partnerships", waarvan de "innovatieknooppunten" (cf. SD1) het Vlaamse equivalent zijn:

"The EIPs represent a new approach to EU and research and innovation which is challenge-driven, result-oriented and politically driven which has its origins in the

Europe 2020 strategy. The objectives of the European Innovation partnership (EIP) are twofold: addressing societal challenges and, in doing so, enhancing Europe's competitiveness, against the background of globalisation and current fiscal constraints.

Through Innovation Partnerships, the EU aims at rebuilding broken links in the chain between research and bringing innovation to the market. In concrete terms, the EIPs aim at:

- *define a common vision and mobilise resources to achieve breakthroughs more rapidly*
- *considerably reduce time to market of research and innovation breakthroughs*
- *overcoming fragmentation of efforts and reducing complexity”¹*

In eenzelfde benadering moeten ook de inspanningen van Flanders' Care in het kader van het European Innovation Partnership rond 'Active and Healthy Ageing' gezien worden.

De ViA-doorbraak “Innovatiecentrum Vlaanderen” bestaat uit vier actielijnen, met name meer middelen voor O&O, focussen op speerpunt domeinen, output-monitoring voor onderzoek en meer kansen voor onderzoekstalent.

De Vlaamse Regering neemt initiatieven om onderzoeks- en innovatiesteun te richten op initiatieven die aansluiten bij grote uitdagingen en maatschappelijke tendensen en de toekomstige beleidsagenda's zullen domineren. Aldus geeft ze uitvoering aan de ViA-doelstelling van het focussen op speerpunt domeinen. Het belang van grote uitdagingen werd op de politieke agenda geplaatst door de Commissie in 2010 met de discussies over en de lancering van de EU2020-strategie en het vlaggenschip “Innovatie-Unie”.

Er zal ook nagegaan worden, in overleg met belanghebbende en de kennisinstellingen i.h.b., hoe Vlaanderen op een meer proactieve wijze samenwerking kan uitbouwen met de opkomende economieën en hoe dit kan leiden tot een betere verstrengeling van de regionale innovatiesystemen. Er zal hierbij in eerste instantie gefocust worden op Brazilië, China en India.

OD3. Een sterker maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie

Om de impuls die we voor een meer op innovatie gerichte economie en samenleving willen geven, maximaal te laten renderen, zullen we in 2012 een nieuw innovatiepact voorstellen. We betrekken hier alle relevante actoren bij.

Naast de volgehouden inspanning om de wetenschappelijke geletterdheid bij brede lagen van de bevolking te verhogen is het noodzakelijk de dialoog tussen wetenschap en maatschappij te stimuleren. Om van Vlaanderen blijvend een succesvolle kennismaatschappij te maken is het immers essentieel dat maatschappelijke noden en bezorgdheden worden opgenomen in een voortdurend

¹<http://i3s.ec.europa.eu/commitment/43.html>

democratisch debat met een steeds meer betrokken en beter geïnformeerd publiek, en met betere mogelijkheden tot collectieve keuzes over wetenschappelijke en technologische kwesties. Een cultuur van wetenschap en technologie is van het allergrrootste belang voor de positie van onze regio in Europa en in de wereld.

In de visienota van EWI over het beleid rond wetenschapscommunicatie (2010, zie ook OD4.1.) wordt specifiek de focus gelegd op het vergroten van het maatschappelijk draagvlak en het stimuleren van de maatschappelijke dialoog.

De bedoeling is om met een duidelijke boodschap niet alleen het imago van wetenschap en innovatie in Vlaanderen te verbeteren. Dit plan wil ook de communicatie over de bestaande wetenschappelijke / wetenschapscommunicatieve initiatieven en instellingen overkoepelen en beter op elkaar afstemmen. Een belangrijke doelstelling is dat het bij het grote publiek duidelijk wordt dat wetenschap, onderzoek en innovatie kort bij hun eigen leefwereld staan en noodzakelijke onderdelen zijn van de beoogde transformatie van de economie. Deze doelstellingen worden geïntegreerd in een meerjarig marketing- en communicatieplan rond wetenschap, technologie en innovatie dat in 2012 zal ontwikkeld worden en aansluit bij de hierrond geformuleerde acties in het kader van het NIB. Dit globale wetenschapscommunicatieplan vervult een brede maatschappelijke rol die aanvullend is op de doelstellingen en acties van het meer gerichte actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek (zie OD 4.1.).

De Vlaamse overheid dient in eerste instantie een werkbaar en integrerend kader aan te leveren voor zowel de eigen initiatieven als deze van de overige actoren. Door de interactie tussen de actoren te bevorderen, kan de overheid als katalysator, de beoogde resultaten maximaliseren. Het wetenschapsinformatienetwerk (WIN), het Vlaams platform voor actoren in wetenschapscommunicatie /popularisering van wetenschap en technologie, wordt door het departement EWI hiertoe verder uitgebreid en versterkt in 2012. De organisatie van de netwerkmomenten met WIN wordt zeker verder gezet. Bovendien zal in 2012 gezocht worden naar wijzen van afstemming met andere bijeenkomsten van deze doelgroep en met het Nederlandse Platform voor wetenschapscommunicatoren (PWC).

Een belangrijke bijdrage aan het versterken van het maatschappelijk draagvlak in 2012 zal de “Dag van de Wetenschap” zijn waarmee de tweejaarlijkse Vlaamse Wetenschapsweek geopend zal worden. Net zoals in 2010 wordt de “Dag van de wetenschap” in 2012 gedecentraliseerd georganiseerd bij de relevante structurele partners van het wetenschapscommunicatiebeleid en bij geïnteresseerde wetenschappelijke instellingen.

Het departement EWI heeft eveneens een nota opgesteld voor de ontwikkeling van een Vlaamse Portaal-site voor de communicatie rond wetenschap, technologie en technologische innovatie zoals aanbevolen door de Vlaamse Raad van Wetenschapsbeleid en dit op basis van een internationale samenwerking met het Nederlandse Kennislink. Ook verdere aanpassingen aan het WIN worden hierin vermeld.

De kaderovereenkomsten met de structurele partners die in 2011 aflopen, worden geëvalueerd. Bij het eventueel afsluiten van nieuwe overeenkomsten in 2012 zal extra aandacht worden gegeven aan het aspect van maatschappelijk draagvlak en dialoog. Voor het versterken van de maatschappelijke dialoog zal de ontwikkeling van wetenschapscafés sterk gestimuleerd worden. Ook het laagdrempelig initiatief “Grijze cellen”, dat het FWO organiseert samen met EOS en deBuren, en waarbij

wetenschappers met elkaar in debat gaan over actuele wetenschappelijke topics die een breed publiek aanspreken, zal worden gecontinueerd.

Participatieve wetenschapscommunicatie vormt een essentieel instrument voor de realisatie van de doelstelling van ViA inzake sociale inclusie en maatschappelijke participatie. De toenemende digitale kloof en de betrokkenheid bij de wetenschappelijke en technologische aspecten van de samenleving zijn inherent aan de sociale uitsluiting, het opleidingsniveau en de activiteitsgraad. Daarom zal in de loop van 2012 proactief worden onderzocht door het departement hoe een afstemming kan gebeuren met organisaties die zich richten op sociale inclusie en het dichten van de digitale kloof. In de eerste plaats wordt hierbij gedacht aan het nog op te richten Kenniscentrum Mediawijsheid en het Vlaams Steunpunt Nieuwe Geletterdheid (opgericht door de vzw LINC).

Tevens bekijkt het departement hoe structurele partners uit het actieplan wetenschapscommunicatie, zoals Technopolis, en andere organisaties die zich bezighouden met onder andere e-inclusie, kunnen bijdragen tot de invulling van bovenstaande doelstellingen. Daarnaast zal in kaart worden gebracht welke organisaties zich richten op het verhogen van de maatschappelijke participatie door het grote publiek en op welke manier hier afstemming mee kan gezocht worden. Onder bestaande spelers worden onder andere gekeken in de richting van de Volkshogescholen, Breinwijzer vzw, Instituut Samenleving en Technologie,..., maar ook naar andere beleidsdomeinen en overheden.

Bij alle acties wordt gestreefd naar een differentiatie van de onderwerpen binnen de wetenschapscommunicatie. Er is aandacht voor zowel beta-wetenschappen als alfa- en gammawetenschappen, waarbij interdisciplinariteit centraal staat. In dit kader passen ook de inspanningen voor herinneringseducatie en wetenschapscommunicatie. Specifiek naar aanleiding van “100 jaar Groote Oorlog 2014-2018”, zal het departement EWI in de loop van 2012 verder onderzoeken hoe initiatieven met betrekking tot herinneringseducatie kunnen worden ondersteund. Hierbij wordt gezocht naar synergie met initiatieven rond digitalisering van audiovisueel materiaal.

In de nieuwe overeenkomsten met structurele partners van het actieplan wetenschapscommunicatie zal er ook worden bekeken hoe medewerking aan het project 2014-2018 kan worden opgenomen. Met de toegenomen impact van wetenschap en technologie op de maatschappij, wordt een ethisch debat noodzakelijk om de coherentie tussen het wetenschapsbeleid en het algemene beleid te verhogen. In het kader van de activiteiten rond de herdenking van WO I, wordt ook dit aspect van wetenschapscommunicatie verder onder de aandacht gebracht in 2012.

De onderzoeksportaal (www.onderzoeksportaal.be) moet op termijn alle informatie ontsluiten over publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen. Momenteel zijn er gegevens terug te vinden over onderzoek aan de Vlaamse universiteiten: 19.683 onderzoeksprojecten, 1.976 onderzoeksgroepen en 13.982 onderzoekers. In 2011 werd het aanbod van onderzoeksinformatie uitgebreid met die van andere wetenschappelijke instellingen. In 2012 wordt dit aanbod verder uitgebreid met enerzijds bijkomende wetenschappelijke instellingen en anderzijds meer informatieobjecten.

In de verdere ontwikkeling van dit portaal wordt, zoals aangegeven in het regeerakkoord en in de conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen, prioriteit gegeven aan outputmonitoring van het wetenschappelijk onderzoek, zoals de publicaties en octrooien. Het ontsluiten van de onderzoeksoutput draagt immers bij tot het verhogen van de zichtbaarheid van het Vlaamse onderzoek, maar is daarnaast van groot belang voor de beleidsmonitoring van het onderzoeksbeleid. Ook wordt in 2012 een traject opgestart om de gegevens uit dit onderzoeksportaal als open data te ontsluiten.

Om de Vlaamse bevolking beter te informeren over en meer te betrekken bij wetenschap en technologische innovatie, wordt SOS-idee verder uitgewerkt. SOS-idee staat open voor elke Vlaming die zelf een innovatief idee (al dan niet technologisch) verder wil uitwerken. Via dit loket, uitgebaat door Flanders DC, wordt er eerstelijnsinformatie gegeven over de stappen die men moet nemen om van een idee naar realisatie te komen. SOS-idee is ook de link tussen de particulier en het innovatielandschap. Na een eerste evaluatie wordt bekeken of/door wie binnen het innovatielandschap een ondersteuning gegeven kan worden.

OD 4. Versterking van het innovatiepotentieel door investering in menselijk kapitaal

Fundamenteel voor de Vlaamse kennismaatschappij is de beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief hoogstaand menselijk kapitaal. Inderdaad dient de investering in talent voor innovatie vroeg genoeg in de vorming te worden aangevat. Voldoende instroom aantrekken in wetenschappelijke, technologische en andere innovatierelevante richtingen blijft daarin een belangrijk aandachtspunt. De verdere stap in innovatieloopbanen is vaak het behalen van een doctoraat. Meer en meer doctors komen terecht in niet-academische functies en dragen daar door de competenties die ze opdeden tijdens hun opleiding bij aan innovatie in verschillende sectoren. De maatschappelijke inzetbaarheid van wie een doctoraat aanvangt dient dan ook voldoende ruim te zijn, zonder daarbij de eigenheid van het doctoraat aan te tasten. Om deze doelstelling te realiseren wordt 4 miljoen euro extra uitgetrokken om de “Doctoral Schools” te ondersteunen.

Uiteraard kan een investering in menselijk kapitaal enkel succes hebben als onderzoeksloopbanen als een aantrekkelijke keuze worden beschouwd (zie ook SD4.OD2).

Om excellente onderzoekers (terug) naar Vlaanderen te halen en deze internationale onderzoekers optimaal te ondersteunen om een onderzoekscarrière in Vlaanderen uit te bouwen, zal het FWO in 2012 een nieuwe oproep in het kader van Odysseus lanceren, alsook het nieuwe Pegasus programma opstarten, waarvoor het FWO over 5 jaar voor 4,9 miljoen cofinanciering ontvangt vanwege het Europese programma Marie-Curie Co-fund binnen KP7.

OD 4.1. Meer instroom voor wetenschappen, technologie en andere innovatierelevante studierichtingen.

Tot nu toe heeft het beleid de instroom in wetenschappelijke, technologische en innovatierelevante studierichtingen willen verhogen met een brede waaier van sensibiliseringsacties voor alle jongeren.

De activiteiten van de expertiscellen wetenschapscommunicatie, de acties van F.T.I. vzw binnen en buiten het doe-centrum Technopolis, de tweejaarlijkse Vlaamse Wetenschapsweek richten zich tot de gehele jeugd als doelgroep. Via de overeenkomsten met deze instellingen werd de brede invulling van deze doelstelling ook in 2011 voortgezet. Tegen eind2011 zal het departement EWI samen met het departement Onderwijs en Vorming en het departement Werk en Sociale Economie een geïntegreerd actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek 2011 - 2020 uitgewerkt, dat dan zal uitgevoerd worden vanaf 2012. Zoals voorzien in het witboek, zal dit actieplan gekaderd worden in het NIB.

Ook samenwerking met de industrie kan zorgen voor een extra stimulatie van jongeren richting wetenschap en technologie. Het project “De Wereld aan je voeten, kiezen voor wetenschap, technologie en ondernemen in a global World”, gecoördineerd door het KVIV werd in 2011 grondig

geëvalueerd. In 2011 werd beslist door de betrokken ministers (Onderwijs, Wetenschap en Innovatie en Economie om het project met 1 jaar te verlengen tot 30 juni 2012.

Opdat het onderzoeks- en innovatiesysteem effectief meer potentiële onderzoekers zou kunnen aantrekken zijn er specifieke acties nodig gericht op getalenteerde jongeren uit wetenschappelijke richtingen.

Begaafde jongeren met interesse voor wetenschap en technologie hebben in het onderwijs te weinig gelegenheid om aan den lijve te ondervinden wat wetenschappelijk onderzoek precies inhoudt. Nochtans is het onderzoek en de passie van de onderzoekers de beste manier om jongeren te stimuleren voor een wetenschappelijke studie- en beroeps carrière.

De strategische onderzoekscentra (IBBT, IMEC, VIB, VITO) zijn best geplaatst om hier een voorbeeldrol op zich te nemen en een pilootproject uit te werken. In het “bio-lab for youngsters” kunnen jongeren van 16-18 jaar gedurende een periode van 1 à 2 weken wetenschappelijk onderzoek uitvoeren in de onderzoeksinstellingen. Dit pilootproject gaat in eerste instantie uit van IMEC en geniet de steun en de medewerking van de andere Strategische Onderzoekscentra. Andere onderzoeksinstellingen kunnen ook toetreden zodat een netwerk van youngsters labs ontstaat in Vlaanderen. IMEC doet een beroep op RVO-Society om de onderwijsaspecten van dit voorstel uit te werken, in casu ervoor te zorgen dat een verblijf in het bio-lab ingepast wordt in het curriculum.

De overheid voorziet in een aantal begeleiders met sterke didactische kwaliteiten én met onderzoekservaring; deze fungeren als coach voor de jongeren of medewerkers in opleiding die in dit labo onderzoek komen doen. Deze personen helpen ook de leerkrachten om de onderzoeksopdracht te kaderen.

Gelijke Kansen

Op 9 juli 2010 keurde de Vlaamse Regering een nieuw OCM-doelstellingenkader goed met betrekking tot het Vlaamse gelijkheidskansenbeleid 2010-2014. De Actieplannen 2011-2012 - Gender, Seksuele Identiteit en Toegankelijkheid werden in april 2011 aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Enkele specifieke doelstellingen zijn:

- Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving:
 - o Tegen eind 2014 is er een beter evenwicht van mannen en vrouwen bij het academisch personeel en dit op alle functieniveaus.
 - o Tegen 2014 wordt er gewerkt aan een verhoogde betrokkenheid bij wetenschap, technologie en innovatie van alle lagen van de bevolking met specifieke aandacht voor vrouwen en kansengroepen (ouderen, laaggeschoolden, allochtonen) teneinde het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap, technologie en innovatie te verhogen.
 - o Het bestrijden van de loopbaankloof via de medewerking aan de totstandkoming en de implementatie van het Vlaams Actieplan ‘Wegwerken van de Loopbaankloof (EWI, OV en WSE)

- Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van het gendermechanisme:
 - o Ondersteuning van het initiatief Instituut Samenleving en Technologie (IST): essaybundel rond ‘Gender en Technologie’.
 - o Gegevens m.b.t. gender (loopbaan, slaagkansen, etc.) in onderzoek en innovatie worden systematisch bijgehouden en opgevolgd.
 - o Gender- en diversiteitsmechanismen in wetenschappelijk onderzoek ontwikkeld door de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek en de mogelijke inbedding in een overkoepelende strategische visie inzake beleidsrelevant onderzoek.

In 2011 werd binnen het beleidsdomein EWI een nota opgemaakt met beleidsdomeinspecifieke doelstellingen voor het onderwerp Handicap binnen het Gelijke Kansen Beleid.

In 2011 werd de ambtelijke Commissie Integratiebeleid opgericht. Deze commissie heeft als doel om tegen eind 2011 een uitgewerkt actieplan op de Vlaamse Regering te brengen inzake het Vlaamse integratiebeleid. Het beleidsdomein EWI heeft zich geëngageerd om hieraan mee te werken.

OD 4.2. Aantrekkelijke en mobiele loopbanen voor onderzoekers

Het Vlaams Actieplan voor Onderzoekers, opgesteld in 2010 in het kader van het Europese partnerschap voor onderzoekers, stelt twintig concrete acties voor (zie SD4 – OD2). Hier verwijzen we vooral naar mobiliteit in interactie met het bedrijfsleven.

Baekelandmandaten

Een sterke mobiliteit van onderzoekers tussen kennisinstellingen en bedrijven wordt gerealiseerd bij de Baekelandmandaten, waarbij steun toegekend wordt voor de uitvoering van een doctoraat in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. Begin 2011 werd het stelsel van de onderzoeksmandaten, dat zich richt op meer ervaren onderzoekers, hervormd naar innovatiemandaten.

Het Baekeland programma wordt ook ingezet om internationale mobiliteit te stimuleren, waarbij kandidaten van niet-EU nationaliteit gesteund worden voor de uitvoering van een doctoraat op voorwaarde dat er een sterke verankering is van de activiteiten bij een bedrijf in Vlaanderen.

De nieuwe innovatiemandaten worden toegekend via een eerste fase op basis van steun aan kennisinstellingen en een tweede fase met een sterke samenwerking tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven, zoals bij de Baekelandmandaten. Innovatiemandaten beogen een brug te vormen tussen onderzoek aan de universiteit en het bedrijfsleven. Zoals bij de Baekelandmandaten is ook hier mobiliteit tussen het bedrijfsleven en de kennisinstelling in fase 2 mogelijk, met mogelijkheid van een overstap gedurende de looptijd van een mandaat. In de tweede helft van 2011 wordt de eerste oproep uitgewerkt, deze werd opgesteld medio 2011 met een beslissing voorzien in december 2011.

In 2011-2012 zal de mogelijkheid onderzocht worden dit uit te breiden naar beurzen voor strategisch basisonderzoek met een maatschappelijke finaliteit.

OD 5. Een state-of-the-art onderzoeks- en innovatie-infrastructuur

Om koploper te worden of te blijven in de kennisontwikkeling en om de ondernemingen te ondersteunen bij het versterken van hun innovatieve capaciteit hebben zowel de Europese

Commissie^[1] als de EU-lidstaten een performante onderzoeks- en innovatie-infrastructuur als een prioriteit geïdentificeerd. Hierbij is samenwerking tussen de publieke kennisinstellingen onderling en met het bedrijfsleven de sleutel om de vaak te schaarse middelen die hiervoor beschikbaar zijn, zo optimaal mogelijk in te zetten.

Investerings in onderzoeksinfrastructuur aan Vlaamse kennisinstellingen

In het kader van de twee eerste oproepen voor onderzoeksinfrastructuur heeft de Herculesstichting in het totaal 100 aanvragen gefinancierd voor een totaal bedrag van 60,4 miljoen euro. Aan dit bedrag aan subsidies hebben de kennisinstellingen vanuit de eigen middelen een bedrag van 7 miljoen euro toegevoegd. In ruil voor een recht op gebruik brachten bedrijven daarnaast nog ongeveer 9 miljoen euro in. In dit laatste geval gaat het meestal om zware onderzoeksinfrastructuur. Naast deze directe inbreng leiden de investeringen in infrastructuur ook tot samenwerking met bedrijven in het kader van onderzoeksprojecten. Er is dus niet alleen een belangrijk hefboomeffect, deze cijfers tonen ook aan dat bedrijven willen samen werken met kennisinstellingen bij de aanschaf en de exploitatie van performante infrastructuur.

De derde oproep voor middelzware en zware infrastructuur werd op 28 februari 2011 geopend met als deadline 2 september 2011. Er zijn 15 aanvragen voor zware en 95 aanvragen voor middelzware apparatuur ingediend, voor een totaal bedrag van respectievelijk 46,3 en 57,4 miljoen euro. Na de evaluatie van de ingediende aanvragen wordt voorzien dat de Raad van Bestuur van de Herculesstichting in de loop van februari 2012 de voor financiering geselecteerde dossiers goedkeurt.

In het kader van de decretaal voorziene evaluatie van de Herculesstichting heeft de Raad van Bestuur beslist dat een zelfstudie dient te worden uitgevoerd. Een van de elementen hiervan is het tussentijds wetenschappelijk verslag dat de promotoren van de projecten die in het kader van de eerste oproep werden goedgekeurd, voor eind januari 2012 dienen over te maken.

Op basis ondermeer van de prioriteiten die zijn vastgelegd in het Regeerakkoord en de beoordeling van de eerste twee oproepen heeft de Raad van Bestuur reeds een aantal voorstellen tot aanpassing aan de regelgeving geformuleerd. Zo wordt voorgesteld om in de toekomst ook toe te laten dat Herculesmiddelen kunnen worden gebruikt om instrumenten die in een supranationaal samenwerkingsverband worden gebouwd en waarvan Vlaanderen mede-eigenaar is, te financieren. Tevens wordt voorgesteld dat bedrijven die een aanvraag cofinancieren niet langer slechts een gelimiteerd recht op gebruik krijgen maar ook mede-eigenaar ervan kunnen worden. Deze voorstellen dienen samen met de resultaten van de evaluatie in de tweede helft van 2012 te leiden tot aanpassingen aan de regelgeving.

ESFRI

Om de noden aan grootschalige onderzoeksinfrastructuren die essentieel zijn om de competitiviteit van de Europese Unie te versterken in kaart te brengen, heeft de Europese Commissie het Europees Strategisch Forum voor Onderzoeksinfrastructuren (ESFRI) opgericht. Zoals vermeld in de Beleidsbrief Innovatie 2011 heeft Vlaanderen in een eerste fase vijf prioritaire ESFRI-projecten

^[1] European Commission C(2011)5023 of 19 July 2011 - http://ec.europa.eu/research/infrastructures/pdf/wp2012_research_infrastructures.pdf#view=fit&pagemode=none

geïdentificeerd. In de nabije toekomst zal aan de Vlaamse Regering worden voorgesteld haar principiële goedkeuring te geven aan de deelname van Vlaanderen aan de realisatie van ESS, SHARE, LifeWatch en ICOS.

Voor de deelname van Vlaanderen aan PRACE worden momenteel gesprekken gevoerd met de andere Belgische entiteiten. In tegenstelling tot de vier bovenvermelde projecten zal Vlaanderen niet bijdragen aan de installatie en de exploitatie van een TIER0 supercomputer maar door de inbreng van de TIER1 infrastructuur, die momenteel in opbouw is (cfr. Vlaams Supercomputer Centrum), in het Europees netwerk toegang krijgen tot faciliteiten die door PRACE worden aangeboden.

Zoals aangekondigd in de Beleidsbrief Innovatie 2011, werd in de schoot van de werkgroep Infrastructuur, die werd ingesteld door het Vlaams Europaplatform, overleg gepleegd over een werkwijze om na te gaan voor welke andere ESFRI-projecten er in Vlaanderen wetenschappelijke capaciteit en belangstelling is om een bijdrage aan de realisatie en de exploitatie ervan te overwegen of – indien mogelijk – via een lidgeld formule tot het consortium toe te treden. Uit een eerste aftastende analyse bij de kennisinstellingen blijkt dat er voor 6 projecten ruime belangstelling is om deel te nemen aan de realisatie en voor 13 projecten eerder dient gestreefd te worden naar een lidgeld-formule. De mogelijke deelname van deze projecten zal in de loop van 2012 nader bekeken worden.

VSC

Het voorbereidend traject van het Vlaamse Supercomputer Centrum, VTVSC (VR/2007/14.12/DOC.1513), liep af op 31 december 2010. Het project werd in 2011 afgesloten met een bevraging bij de eindgebruikers en een evaluatie door een college van externe deskundigen. De resultaten werden ook voorgelegd aan de leden van de stuurgroep e-onderzoek. De resultaten van de evaluatie gaven aan dat er op technisch niveau heel wat bereikt werd m.b.t. de integratie van de beschikbare TIER 2-machines en de uitbouw van een TIER 1-machine. Het eindverslag werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering (VR 2011 0107 MED 0341). Door de Vlaamse Regering werd ook een subsidie toegekend m.b.t. de verdere financiering van het VSC personeel voor de 2^{de} helft van het werkingsjaar 2011 (VR 2011 0107 DOC.0609).

Gelet op het toenemend belang van supercomputers is het aangewezen om vanaf 2012 in een structurele financiering te voorzien voor het VSC, waarbij de betrokkenheid van alle kennisinstellingen gewaarborgd wordt. De inbreng van en samenwerking met het bedrijfsleven is ook een belangrijk aandachtspunt. Op 28 maart 2011 werd hiertoe door het VSC, het ExaScience Lab en de Herculesstichting een workshop georganiseerd rond de High Performance Computing noden van Vlaamse bedrijven, waarbij werd gepeild naar de wensen van een groep Vlaamse bedrijven, maar ook naar de moeilijkheden waarmee zij worden geconfronteerd.

Het VSC meerjarenplan 2012-2016 werd in 2011 geëvalueerd door externe deskundigen. Op basis van deze inbreng is het mogelijk om een gemotiveerde beslissing te nemen m.b.t. een structurele financiering van het VSC vanaf 2012.

Proeftuin Elektrische Voertuigen

De doelstelling van de proeftuin is om innovatie en adoptie van elektrische (en plug-in hybride) voertuigen te faciliteren. Daartoe is een gepaste infrastructuur nodig die mee onderwerp is van een oproep bij het IWT waarover de Vlaamse regering in juli 2011 een beslissing nam. Er is een investeringsbudget van maximaal 12 miljoen euro voorzien.

Zoals hoger uiteengezet is de steun aan de proeftuin goedgekeurd op 15 juli 2011. De steun bedraagt maximaal 5,8 miljoen euro voor de werking van de proeftuin en 10,45 miljoen euro voor investeringen.

Een Digitale Agenda voor Vlaanderen (digitaal actieplan i2020)

Door het maximaal benutten van ICT kan een belangrijke efficiëntieverhoging worden gerealiseerd zowel op het vlak van het onderzoek als in de context van valorisatie en ondernemerschap. Vandaar dat de beleidsnota (2009-2014) voorziet om een nieuw digitaal actieplan i2020 (een “Digitale Agenda voor Vlaanderen”) uit te werken.

Deze Digitale Agenda voor Vlaanderen wordt een geïntegreerd strategisch beleidskader dat bestaande en nieuwe actielijnen omvat m.b.t. het onderzoek in het ICT domein. Inhoudelijk zal dit aansluiten bij het EU2020-vlaggenschip “Een Digitale Agenda voor Europa”. Voor de gehele EU2020-strategie, en in het bijzonder voor de digitale agenda, heeft de Vlaamse regering haar bijdrage bepaald via het Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 (VR 2011 0104 Med.0185). Vooral dient nagegaan hoe men hierop vanuit de beleidsdomeinen Media en Innovatie optimaal kan inspelen. Hiertoe werd in 2011 reeds een eerste beleidssessie georganiseerd met de administraties EWI en CJSB, en het IBBT.

Digitale netwerken

Het Vlaams elektronisch netwerk wordt verder uitgebouwd voor de onderzoekers uit de publieke en private sector. De verzameling van het netwerk naar de verschillende campussen van de hogescholen, alsook naar andere onderzoeks- en onderwijsinstellingen werd voor het grootste deel gerealiseerd.

In 2011 werd het bestaande netwerk worden geoptimaliseerd door verdere uitbouw van redundante ringen en optimalisatie van de apparatuur. In 2012 worden deze inspanningen verder gezet en worden bovendien nog bijkomende sites aangesloten. Dit zorgt ervoor dat de onderzoekers op de verschillende locaties kunnen beschikken over een performant netwerk, conditio sine qua non voor de goede werking van het Vlaams Supercomputer Centrum, het gebruik van gegevensbanken, enz.

SD 4. Wetenschapsbeleid: versterken van de Fundamenten

Wetenschap en kenniscreatie zijn belangrijke fundamenten van de kenniseconomie. Vlaanderen heeft hier een sterke reputatie en het beleid is erop gericht dit te behouden en verder te versterken. Dit komt ook tot uiting in de beleidsnota ‘Innovatiecentrum Vlaanderen – Conceptnota over de stroomlijning van het gericht innovatiebeleid’, waarbij heel sterk de nadruk wordt gelegd op een solide basis van fundamenteel onderzoek, strategisch basisonderzoek, infrastructuur, menselijk potentieel en ecosysteem, en waarbij sterk de nadruk wordt gelegd op de eigen dynamiek en het strategische belang van het niet-gericht onderzoek.

Maar wetenschap, kennis en geleerdheid is niet enkel een fundament voor de kenniseconomie. We onderkennen en benadrukken ook de bredere maatschappelijke functie van wetenschap en de academische instellingen, i.h.b. voor onze democratische waarden, het kritisch debat, sociale mobiliteit en gelijke kansen voor iedereen. De humane en sociale wetenschappen dienen hun juiste erkenning te

krijgen en hun maatschappelijke valorisatie verdient meer aandacht. Zo moet het onderzoek rond meer maatschappelijke thema's zoals armoede en sociale inclusie voldoende kansen krijgen in de verschillende financieringskanalen.

Gezien het grote maatschappelijke en economische belang van wetenschap en hoger onderwijs in een democratische maatschappij en kenniseconomie, moet de overheid bijdragen tot een voldoende en structurele financiering, maar er eveneens op toezien dat de middelen oordeelkundig aangewend worden. Dit is in lijn met de ambities van het regeerakkoord om de middelen voor O&O (1-3% norm) en het hoger onderwijs (Europese streefcijfer van 2% van het BRP) te verhogen, en zal verder gecomplementeerd worden met beleidsinitiatieven om het bestuur en de strategische capaciteit van de Hoger Onderwijs instellingen te versterken (zie SD 5 OD 5).

OD 1. Stroomlijning van Hoger Onderwijs en Wetenschap & Innovatie

Vorig jaar besliste de Vlaamse Regering om de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten te laten integreren. Deze ingrijpende hervorming heeft zowel inhoudelijke als administratieve consequenties voor de regelgeving van de beleidsdomeinen Hoger Onderwijs en Wetenschap & Innovatie. Naast onderwijskundige aspecten (lesprogramma's, arbeidsvoorwaarden, taalgebruik e.d.) heeft het academiserings- en integratieproces ook invloed op het onderzoek en de financiering hiervan. Academiseringsmiddelen worden toegekend om het academiseringsproces van de hogescholen te faciliteren. Daarnaast kan de academisering van hogeschoolopleidingen mogelijks leiden tot meer aanvragen voor mandaten en projecten bij het FWO en de universitaire fondsen BOF en IOF en tot een verschuiving van aanvragen tussen de IWT-kanalen.

Ten einde dit proces te stroomlijnen vindt tussen beide beleidsdomeinen gestructureerd overleg plaats. De onderwijskundige regelgeving van de integratie wordt in de loop van dit jaar aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Voor wat betreft de onderzoeksregelgeving zal met ingang van 2012 tussen beide beleidsdomeinen een herverkaveling plaatsvinden. Bepaalde financieringskanalen (PWO en academiseringsmiddelen) zullen naar O&V verhuizen en opgenomen worden in het nieuwe financieringsmodel van het hoger onderwijs. Andere financieringskanalen, met name de BOF-financiering, zal worden overgeheveld naar EWI. Het resultaat hiervan is dat de structurele, op capaciteitsopbouw gerichte financieringskanalen bij O&V geconcentreerd zijn, terwijl de competitieve, op excellentie gerichte financieringsmechanismen bij EWI zijn ondergebracht. Hierdoor ontstaat tussen beide beleidsdomeinen een transparante taakverdeling. Het vergroot ook de mogelijkheden om financieringskanalen op elkaar af te stemmen. Naast bovenstaande herverkaveling van middelen, wordt er vanuit het beleidsdomein EWI ook 3,05 miljoen euro voorzien voor het academiseringsproces (zie VR 20111507MED.0393). In al deze programma's blijft bij de ondersteuning voor onderzoek en onderwijs, het excellentie criterium de basis.

Er wordt ook verdere overleg voorzien rond de overgang naar institutionele accreditatie en de gewenste implicaties hiervan voor de drie opdrachten van HO, m.n. onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening.

OD 2. Aantrekkelijke en mobiele loopbanen voor onderzoekers

De twintig concrete acties die in 2010 werden vooropgesteld in het Vlaamse Actieplan voor Onderzoekers worden afgerond tegen het einde van 2011. Een greep uit de verwezenlijkingen.

Alle Vlaamse universiteiten en SOC's erkennen en implementeren momenteel de principes van het Europees Handvest voor onderzoekers.

Als eerste Europees financieringsagentschap haalde het FWO eind 2010 het label 'HR excellence in Research' binnen, waarmee de Europese Commissie inspanningen van het FWO erkent om onderzoekerscarrières maximaal te ondersteunen. UHasselt behaalde het label als eerste Vlaamse universiteit in 2011.

Het kabinet nodigde een tiental internationale experts uit om samen te brainstormen over de context van mobiliteit en de stappen die in Vlaanderen prioritair moeten worden gezet. Deze focusgroep bezorgde de minister het rapport "Mobiliteit mobiliseren: contextstudie, aandachtspunten en aanbevelingen" en in 2012 zal werk gemaakt worden van de implementatie van de aanbevelingen.

Euraxess Vlaanderen werd opnieuw gedynamiseerd en opgenomen in het Vlaamse Europaplatform. Een Vlaams luik werd aan het Euraxessportaal toegevoegd. I.s.m. de andere Belgische Euraxesspartners werd een nieuwe gids voor mobiele onderzoekers gepubliceerd, met hoofdstukken voor in- en voor uitgaande onderzoekers en een luik voor bedrijven.

Een nieuwe CAO hoger onderwijs is aanvaard in december 2010. Tegen maart 2012 maakt een werkgroep rond het statuut van de onderzoekers aanbevelingen voor de ministers van onderwijs en van innovatie (zie SD4.OD5).

Extra middelen worden voorzien voor tenure trackmandaten met bijzondere aandacht voor vrouwen en voor de versterking van de 'employability' van jonge onderzoekers (zie verder). De financiering voor het Odysseus-initiatief wordt vanaf 2011 opnieuw opgetrokken, om continuïteit te garanderen in het programma. Bij de begrotingscontrole kwam er 2,1 miljoen euro extra bij.

Bij het FWO wordt het nieuwe Pegasus programma opgestart (zie SD3 OD4).

De visietekst waarop het 'Vlaams actieplan voor onderzoekers' werd gebaseerd blijft ook geldig in 2012: hoofddoelen in het beleid rond onderzoekers blijven de aantrekkelijkheid van onderzoekersloopbanen en de stimulering van internationale, intersectorale en interuniversitaire mobiliteit.

Dit jaar zal de oprichting zien van twee structurele programma's: de extra middelen die bij begrotingscontrole 2011 werden voorzien voor de BOF tenure track mandaten met bijzondere aandacht voor vrouwen en voor de training van jonge onderzoekers zullen een structurele invulling krijgen. De uitwerking van de regelgeving zal gebeuren in nauw overleg met de academische wereld en met de minister bevoegd voor onderwijs.

Jonge onderzoekers moeten beter inzetbaar worden gemaakt voor de innovatiegedreven arbeidsmarkt en beter voorbereid worden op de internationale academische arbeidsmarkt. Hoogopgeleide onderzoekers in Vlaanderen hebben baat bij een training die gericht is op 'awareness' van hun competenties en op 'employability'. Doctoraatsscholen kunnen sterker ingezet worden als platform om werkgevers te betrekken bij het innovatiepotentieel dat aan een universiteit wordt opgebouwd. Door zowel te investeren in 'skills' als in verdiepende kennis, krijgen Vlaamse onderzoekers een voorsprong bij de uitbouwen van een competitief internationaal academisch profiel. De financiering die vanaf 2011 wordt voorzien, is een uitstekende hefboom om de bestaande instellingsspecifieke initiatieven op kruissnelheid en op topniveau te brengen. Interuniversitaire samenwerking in Vlaanderen wordt hier gestimuleerd met het oog op internationale profilering. Regelgeving hiervoor wordt uitgewerkt in het komende jaar.

De doorstroming van vrouwen naar het ZAP-kader blijft nog steeds te beperkt. Een extra initiatief is daarom aangewezen om het evenwicht te verbeteren. In 2011 werd het budget voor tenure track verhoogd. Het tenure track stelsel zijn tijdelijke aanstellingen in het ZAP-kader van de universiteiten die de brug vormen tussen een tijdelijke postdoctoraal mandaat en een vaste aanstelling. Om de toegang van vrouwelijke onderzoekers tot een academische carrière te bevorderen, wordt bijzondere aandacht besteed aan het aantal vrouwen dat hierop intekent. Deze maatregel zal onderdeel vormen van een breder Actieplan Gender.

De voorbije jaren bleek dat de middelen van de Bijzondere Onderzoeksfondsen een specifieke plaats innemen in de loopbaanontwikkeling van onderzoekers. Bij de uitwerking van het nieuwe BOF-besluit (zie ook SD4.OD 2) zal dit uiteraard een belangrijk aandachtspunt blijven.

OD 3. Optimalisatie en afstemming financieringsmiddelen

Het voorbije jaar zag veel vooruitgang in de implementatie van de hervorming van het hoger onderwijs. Zoals hoger vermeld bood dit een ideale gelegenheid om de verschillende financieringskanalen beter te stroomlijnen. We beogen een transparanter, beter gestructureerd en dus efficiënter financieringsbeleid en verlagen de complexiteit en de administratieve lasten van financiering door gedeelde bevoegdheden over regelgeving en financieringslijnen coherenter te maken. De verantwoordelijkheden worden verdeeld tussen capaciteitsbevorderende onderwijs- en onderzoeksmiddelen (= de onderzoekssokkel binnen de werkingsmiddelen van de universiteiten), onder de vleugels van O&V, en onderzoeksmiddelen die excellentie bevorderen (het BOF en het FWO), beheerd door EWI.

Uiteraard is, naast het budget, de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de regelgeving zeker zo belangrijk. Deze wordt op dezelfde wijze tussen beide administraties verdeeld. De departementen betrekken elkaar bij de uitwerking van regelgeving met betrekking tot de academische wereld, maar het initiatief ligt nu duidelijk bij één van beide.

OD 4. Vereenvoudigen van de regelgeving en verfijnen van de complementariteit tussen BOF en FWO

Vlaanderen beschikt over twee fondsen ter bevordering van het fundamenteel onderzoek: het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) en de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF). Beide fondsen dienen maximaal complementair te zijn. Ze worden gebruikt om verschillende initiatieven, mandaten en projecten te financieren en de financiering gebeurt volgens verschillende principes: interuniversitaire competitie bij het FWO en intra-universitaire competitie bij het BOF. De ontwikkeling van nieuwe regelgeving is een goed moment om na te gaan of vereenvoudiging en verfijning van de complementariteit van beide fondsen mogelijk is.

De werking van het FWO werd in 2007 geëvalueerd. Mede op basis hiervan werd de nieuwe regelgeving voor het FWO uitgewerkt. Op 15 juli keurde de Vlaamse Regering dit principieel goed. De regelgeving bestaat uit een Besluit van de Vlaamse Regering en een samenwerkingsovereenkomst.

Het Besluit regelt met name de subsidievoorwaarden en de vormgeving van de verschillende initiatieven die het FWO op het gebied van fundamenteel onderzoek beheert, zoals pre- en postdocmandaten, projecten, Odysseus, Big Science, bilaterale samenwerking, uitwisselingsprogramma's, buitenlandse verblijven en internationale coördinatieacties. De

samenwerkingsovereenkomst regelt de wederzijdse rechten en plichten van de overheid en het FWO en bevat de strategische en operationele doelstellingen van het FWO. Van de regelgeving maakt een beleidsplan deel uit, waarin de ambities van het FWO voor de periode 2012-2016 zijn vastgelegd. Het FWO zal de nieuwe regelgeving vanaf 2012 implementeren en ernaar streven de vastgestelde performantiecriteriën te behalen.

De nieuwe regelgeving is niet alleen een drastische vereenvoudiging van de tot nu toe bestaande regelgeving (twee besluiten van de Vlaamse Regering, een beheersovereenkomst en 15 addenda), maar bevat ook vele nieuwe elementen. De belangrijkste daarvan zijn:

- de formulering van kwantitatieve en kwalitatieve strategische en operationele doelstellingen op basis van een beleidsplan,
- de versterking van de internationalisering van het FWO (o.m. wat betreft het Europese Kaderprogramma, de bilaterale onderzoekssamenwerking, internationale inkomende en uitgaande mobiliteit, ...)
- evaluatie van de recente hervorming van de expertpanels die aanvragen bij het FWO beoordelen, alsook versterking van de internationale peer review,
- verdere uitbreiding en verbetering van de motivering van selectiebeslissingen door het FWO.

In 2011 is de basisdotatie aan het FWO structureel verhoogd met zo'n 10 miljoen euro. Meer onderzoekers krijgen hierdoor de kans om aan waardevol fundamenteel onderzoek te doen. Bijkomende middelen voor het FWO zullen in 2011 en 2012 vooral worden besteed aan een verhoging van de financiering voor projecten. Mede dankzij de middelen die bij de begrotingscontrole van 2011 extra zijn toegekend, is het slaagpercentage voor projecten in 2011 gestegen tot 19,07%. Het slaagpercentage voor aspirantenmandaten kent in 2011 eveneens een stijging tot 23 %, voor postdocs tot 28 %.

Het FWO plant in 2012 een nieuwe oproep rond Big Science. Met het Big Science programma ondersteunt het FWO onderzoeksprojecten aan grote internationale onderzoeksfaciliteiten waarvan het lidgeld betaald wordt door de Belgische Federale of Vlaamse Overheid. Dit laat Vlaamse onderzoekers toe kennisverleggend fundamenteel onderzoek te verrichten aan grote onderzoeksinfrastructuren die het nationale niveau overstijgen en enkel via internationale samenwerkingsverbanden gerealiseerd kunnen worden.

Met ingang van 2012 zal de BOF-financiering volledig naar EWI worden overgeheveld. Tegen het eind van dat jaar dient de regelgeving van het BOF herzien te worden in overleg met de Vlaamse universiteiten. De voorbereidingen hiertoe zijn volop gaande. Daarnaast zal rekening gehouden worden met de aanbevelingen van de commissie Reneman² die de kwaliteit van het onderzoeksmanagement van de Vlaamse universiteiten beoordeeld heeft in 2010. Deze commissie pleit o.m. voor een herziening van de BOF-sleutel en voor meer samenwerking tussen de universiteiten om de uitdaging van meer Europese middelen aan te gaan.

²Robert S. Reneman et al., "Beoordeling van de kwaliteit van het onderzoeksmanagement van de Vlaamse universiteiten", VLIR, december 2010, Brussel
<http://www.vlir.be/media/docs/Onderzoeksbeleid/VLIREvaluatieonderzoeksmanagement2010.pdf>

Bij de ontwikkeling van het nieuwe BOF-besluit zal aandacht gaan naar onder andere de volgende thematieken:

- excellentie van het onderzoek en van de instellingen;
- interuniversitaire samenwerking bevorderen;
- spanning tussen performantiemeting en de druk op de onderzoekers;
- loopbaanstimulering voor onderzoekers;
- complexiteit van de BOF-sleutel en administratieve kost;
- de plaats van de Vlaamse instellingen in de internationale academische wereld.

OD 5. Onderzoek en Innovatie stimuleren via het Hoger Onderwijs

In 2011 werd een werkgroep opgericht die zich buigt over het statuut van onderzoekers. De werkgroep hanteert als uitgangspunten voor de besprekingen het Europees Handvest voor de onderzoekers en de gedragscode voor de aanwerving van onderzoekers en het Vlaamse actieplan voor onderzoekers en zal in maart 2012 met concrete voorstellen komen.

Zoals hoger vermeld, neemt Onderwijs vanaf het academiejaar 2012 de verantwoordelijkheid op zich voor de PWO- en academiseringsprogramma's. Beide zijn financieringsprogramma's voor onderzoek in de Vlaamse hogescholen. Dit past in het kader van de stroomlijning van het onderzoeksbeleid en de betere afstemming tussen financieringsinstrumenten.

Van bijzonder belang is de juiste erkenning en waardering van de humane en sociale wetenschappen en de aandacht hierbij voor hun maatschappelijke valorisatie. Er is nood aan een bredere bepaling van valorisatie. In de recente studie van de VRWI '*Naar waarde geschat? Valorisatie van onderzoek in de humane en sociale wetenschappen*'³ wordt de bredere benadering als uitgangspunt genomen. In die definitie worden als 'derden' beleidsverantwoordelijken, leidinggevend en medewerkers in het bedrijfsleven en in de civiele maatschappij, professionals, onderwijzend personeel,... en het grote publiek in het algemeen bedoeld. Vanuit deze optiek constateerde men een aantal belangrijke belemmeringen op de verschillende niveaus die werden doorvertaald in enkele beleidsaanbevelingen. In de loop van 2012 worden de aanbevelingen nader geanalyseerd. Het referentiekader hiervoor is de conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen', die ook uitgaat van de nood aan een bredere benadering van valorisatie, o.m. vanuit de optiek van 'challenge-driven innovation'.

De belangrijkste aandachtspunten op basis van voornoemde studie zijn:

1. Valorisatie als basisopdracht van kennisinstellingen steviger verankeren en waarderen.

Uit het onderzoek blijkt dat hoewel 'maatschappelijke dienstverlening' als derde opdracht van de kennisinstellingen geformuleerd wordt, deze in het algemeen onvoldoende aandacht krijgt. De kennisinstellingen worden er niet op afgerekend en er wordt evenmin een expliciete basisfinanciering voorzien. Bovendien worden de inspanningen van onderzoekers op vlak van valorisatie en maatschappelijke dienstverlening onvoldoende erkend in waarderings- en beoordelingssystemen.

2. Valorisatie ondersteunen.

Uit het onderzoek blijkt verder dat het financieringsinstrumentarium en de ondersteunende diensten nog steeds in belangrijke mate gevangen zitten in de beperkende logica van creatie van economische meerwaarde in interactie met industriële partners.

³Caroline Gijssels & Katrien Steenssens (eds), VRWI Studiereeks 22, 2011
<http://www.vrwi.be/publicaties/studiereeks-22>

3. *Valorisatie zichtbaar maken.*

Het onderzoek toont verder aan dat er, omwille van ontbrekende criteria en indicatoren voor valorisatie, te weinig empirische evidentie beschikbaar is over processen en praktijken van valorisatie van onderzoek enerzijds en over impact van valorisatie van onderzoek anderzijds. De focus ligt momenteel eenzijdig op grote doorbraken en op economische impact. In het bijzonder zitten de humane en sociale wetenschappen hierdoor gevangen in een paradox van alomtegenwoordigheid en onzichtbaarheid.

In 2012 wordt nagegaan hoe vervolg kan gegeven worden aan deze VRWI-studie.

SD 5. Impact verhogen, Volharden in meer Middelen voor Onderzoek en Innovatie, en Efficiëntie verbeteren

OD 1. Volharden in meer middelen voor onderzoek en innovatie – 3% Barcelona-norm

De Vlaamse Regering heeft bij de begrotingscontrole beslist haar uitgaven voor innovatie sterk op te trekken. Ze spendeert in 2011 65 miljoen euro meer aan onderzoek en ontwikkeling. Het bijkomende budget van 65 miljoen euro zal dienen om te investeren in onderzoekers en basisonderzoek, onderzoekscentra, onderzoeksprojecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten. De regering besliste voorts de uitgaven voor innovatie de komende jaren verder op te trekken. Het budget voor O&O stijgt in 2012 met 60 miljoen en in 2013 en 2014 telkens met minstens 70 miljoen. Vanaf 2014 is er dus jaarlijks een structurele verhoging met minimaal 200 miljoen t.o.v. het budget in 2011.

OD 2. Aanwenden van de publieke uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling als hefboom

Naast de focus op het verhogen van de inputs is het van even groot belang om de ingezette middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten en de effecten ervan te maximaliseren. Zo verdient de hefboomwerking tussen publiek en privaat gefinancierd onderzoek de continue aandacht van het beleid. Het expertisecentrum ECOOM voert daarom samen met het IWT en de andere relevante innovatie actoren op regelmatige basis zogenaamde additionaliteitsstudies uit. Deze studies brengen de hefboomwerking van het publiek gefinancierd onderzoek bij de bedrijven in kaart. Meer bepaald belichten ze hoeveel private O&O-inspanningen door de bedrijven worden toegevoegd aan de publieke O&O-steun die aan die bedrijven gegeven wordt. Door deze hefboomwerking zorgt de interventie via publieke O&O-steun aan de bedrijven voor een toename van de private uitgaven voor O&O, waardoor de overheidsinvesteringen in de 1%-norm op een bijna natuurlijke wijze aangevuld worden door bedrijfsinvesteringen in O&O die op hun beurt de 2%-norm ondersteunen. Inzicht in deze additionaliteitsimpact laat toe de O&O-investeringen van de overheid efficiënt te richten.

Momenteel weten we uit de monitoring van deze additionaliteit dat elke euro publieke O&O-steun aan de bedrijven resulteert in minstens een euro extra investeringen in O&O door de bedrijven zelf. Daarnaast wordt ook gekeken naar de betrokkenheid van de kennisinstellingen bij innovatietrajecten door de bedrijven. Het feit dat meer dan twee derde van de octrooiportefeuilles van de Vlaamse kennisinstellingen vandaag economisch gevaloriseerd wordt door bedrijven, onderlijnt een grote betrokkenheid van deze instellingen bij economisch relevante innovatieprocessen.

Daarnaast stellen we vast dat Vlaamse kennisinstellingen OESO-koplopers zijn inzake het aandeel van de bedrijven bij de financiering van hun onderzoek. Ook deze hefboomwerking wordt continu voor en door de Vlaamse overheid in kaart gebracht en opgevolgd. Dankzij dit geheel aan indicatoren en studies kan de Vlaamse overheid op een recurrente en systematische wijze de effecten van haar O&O-interventies in kaart brengen, opvolgen en waar nodig bijsturen met nauwe betrokkenheid van de eindgebruikers, o.a. de ondernemingen.

Om KMO's nog beter vertrouwd te maken met innovatie, en bruggen te slaan tussen innovatieve KMO's, nemen de Innovatiecentra in hun 'navigator'-rol diverse initiatieven om bedrijven die op zoek zijn naar specifieke expertise op weg te helpen, en de toegang tot de kenniscentra te vergemakkelijken. Belangrijk is dat de Innovatiecentra in ondersteuning voorzien tijdens het hele innovatietraject, gaande van het innovatief idee tot en met de eventuele bouw van een prototype, de bescherming van de intellectuele eigendomsrechten en de uiteindelijke winstgeneratie.

OD 3. Vlaanderen als volwaardige partner in de Europese onderzoeks- en innovatieruimte

Het Vlaamse wetenschaps- en innovatielandschap kan zich internationaal handhaven. Een belangrijke indicator hiervoor is de Vlaamse deelname aan het Zevende Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (KP7). In totaal ontvingen Vlaamse actoren in de periode 2007 tot november 2010 380,7 miljoen euro van het budget uit KP7. Het jaarlijkse bedrag aan de Vlaamse actoren verdubbelde zelfs van KP6 naar KP7.

Toch kan Vlaanderen niet op zijn lauweren rusten; Vlaanderen moet zich voorbereiden enerzijds op het Achtste Kaderprogramma (KP8) dat van start zal gaan in 2014, en anderzijds op de diverse transnationale initiatieven die buiten het KP worden opgezet. Alle actoren in Vlaanderen (de agentschappen, de kennisinstellingen, de bedrijven) erkennen de nood aan een overkoepelende Vlaamse strategie voor het internationale wetenschaps- en innovatiebeleid. Ook in het recente VRWI-advies 161 wordt dit benadrukt. Deze strategie moet zich voornamelijk toespitsen op het faciliteren van de toegang die de Vlaamse kennisinstellingen en bedrijven hebben tot belangrijke Europese en internationale onderzoeksnetwerken. In een aantal gevallen moeten de Vlaamse actoren ook een leidende rol kunnen spelen in dergelijke internationale initiatieven. Sowieso moet Vlaanderen durven wegen op de internationale onderzoeksagenda's.

Internationale initiatieven waarop deze Vlaamse strategie een antwoord zal bieden zijn onder andere de ERA-netten, de European Innovation Partnerships (EIPs), de Joint Technology Initiatives (JTIs), de Joint Programming Initiatives (JPIs) de Future and Emerging Technology Flagships (FET flagships), de projecten van het European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), de Key Enabling Technologies (KETs), de Knowledge and Innovation Communities van het European Institute of Innovation and Technology (KICs van het EIT), het Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP) en de European Research Council (ERC). Vele van deze Europese, intergouvernementele en internationale initiatieven hebben nationale of regionale cofinanciering nodig. Vlaanderen heeft als middelgrote regio in verhouding een sterke expertise in veel van de domeinen die door deze initiatieven worden afgedekt. Toch kunnen we niet aan alle initiatieven deelnemen, vanuit budgettaire oogpunt en vanuit een speerpuntenbeleid. Een overkoepelende strategie is dus nodig.

Een dergelijke Vlaamse strategie moet op Vlaams niveau evalueren in welke internationale initiatieven Vlaanderen zich inschrijft. In 2012 wordt een evaluatiekader ontwikkeld op basis waarvan dergelijke selectie kan gebeuren. Belangrijke elementen hiervan zijn (indien van toepassing): de sterkte van de Vlaamse actoren en sectoren, de sterkte van het consortium, de link met het beleidskader, de vraag vanuit het veld, en de vraag vanuit maatschappelijke noden. Een belangrijke coördinerende rol is hier weggelegd voor de deelbeleidsraad voor wetenschap en innovatie, die het overzicht moet bewaren. In het implementeren van deze internationaliseringstrategie komen er geen nieuwe structuren; het departement EWI en de bestaande agentschappen FWO, IWT en Hercules, zullen hun rol maximaal moeten spelen. Het departement en deze agentschappen hebben zich intern reeds voorbereid op een dergelijke overkoepelende Vlaamse internationaliseringstrategie, die ze in 2012 mee vorm zullen

geven. Voor verdere beleidsadvisering wordt de VRWI ingeschakeld, voor het bundelen en verspreiden van informatie onder de actoren is er het Vlaams Europaplatform.

In de tweede helft van 2011 en in 2012 wordt de dienstverlening verder geïntegreerd in het lokale innovatiesupport weefsel (Vlaams Innovatienetwerk), en in het totale IWT-steun- en dienstenaanbod (*Europrogs*, *O&O-subsidies*, *IPR*, *Kenniscentrum IA*). De samenwerking met FIT wordt verder uitgebouwd via concrete initiatieven op het terrein, zowel wat betreft bedrijvenmissies als gerichte acties i.s.m. de Technologische Attachés. Nieuwe proactieve innovatiepartnering initiatieven zullen meer focussen op innovatieknooppunten waar noden of opportuniteiten zijn voor transnationale samenwerking en kennistransfer.

Het IWT is door de EC erkend als National Contact Point (NCP)-organisatie voor Vlaanderen, en dit voor alle componenten van het KP (Cooperation, Ideas, People en Capacities). In het kader van een duidelijker taakverdeling zullen de componenten Ideas, People en Socio-economic Sciences & Humanities naar het FWO overgeheveld worden van het IWT.

Zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst zal het FWO deelnemen aan minstens vijf ERA-NET-calls per jaar. Verder volgt het FWO de JPI's wat betreft het fundamenteel onderzoek en organiseert overleg over deelname met de betrokken wetenschappelijke vakgebieden in Vlaanderen.

OD 4. Beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking organiseren

De conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen' reikt ook een kader aan voor beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking in het kader van de innovatieknooppunten. De kenniscel innovatief aanbesteden van het IWT ondersteunt de andere beleidsdomeinen bij het implementeren van de techniek innovatief aanbesteden. Voor sommige hiervan is daar reeds concrete invulling aan gegeven, maar voor andere wordt dit uitgewerkt. Voorbeelden hier zijn de werkwijze rond het Nieuw Industrieel Beleid en Flanders' Care.

Innovatief aanbesteden is een belangrijk instrument van beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking. (zie SD 3 OD 1). In 2008 werd het programma opgestart voor de periode van 2 jaar met een budget van in totaal 10 miljoen euro. Begin 2011 werd het programma verlengd voor een periode van twee jaar zodat de verdere uitrol van de precommerciële trajecten kan ondersteund worden.

OD 5. Werk maken van transparante en verantwoorde structuren

De complexiteit van het Vlaamse innovatieveld blijkt vooral uit de veelheid aan structuren en deelinitiatieven. Zoals aangehaald in de conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen' zal de focus op maatschappelijke en economische uitdagingen en de gerichte innovatiestrategieën op het niveau van de innovatieknooppunten toelaten de structuren sterk te vereenvoudigen en de verschillende initiatieven beter te stroomlijnen. Dit moet direct bijdragen tot meer transparantie, hogere efficiëntie en deugdelijk bestuur. De uitgangspunten hiervoor werden vastgelegd in de conceptnota, t.w.:

1. Versterken van de basisinstellingen i.f.v. de drie essentiële schakels van de innovatieketen: kenniscreatie, innovatie en valorisatie.
2. Stroomlijnen van het bredere innovatieveld, optimaliseren van de coördinatie en terugdringen van de proliferatie van structuren.
3. Lichte coördinatiestructuren met erkenning van de primauteit van de echte innovatie-actoren (ondernemingen, kennisinstellingen) en de overheidskanalen (IWT, FWO).

Ook worden de aanbevelingen uit het rapport-Soete van 2007 verder opgevolgd, in het bijzonder m.b.t. de complexiteit van het innovatie-instrumentarium en in het licht van de actualisatie ervan. (Zie ook SD5.OD7 m.b.t. de actualisatie van het rapport-Soete.)

De concretisering en implementatie hiervan is reeds aangevat en zal resoluut doorgezet worden in 2012. Daarbij zal bijzondere aandacht gaan naar de alignering met de innovatieknooppunten en naar de structurele versterking van de strategische capaciteit en het professionalisme van de verschillende entiteiten.

Naast het uitwerken van de lichte structuren voor o.a. de competentiepolen is er ook het aspect good governance van de verschillende entiteiten. EWI heeft een afgelopen jaar een scan laten uitvoeren bij de agentschappen van het beleidsdomein die onder mijn bevoegdheid vallen. De resultaten van deze oefening zijn meegenomen in de onderhandelingen van de samenwerkingsovereenkomst voor die entiteiten. Verder worden ook de 'good governance'-principes die momenteel al zijn opgenomen in de 2011 aflopende overeenkomsten met de SOC's (VIB, IMEC en IBBT) tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld in de nieuwe overeenkomsten die moeten ingaan in 2012.

De basisinstellingen moeten blijvend aandacht hebben voor de ontwikkeling van hun competenties en de kwaliteitsbewaking van hun processen i.f.v. hun kernopdracht. Vooral de evaluatie- en selectieprocessen van projecten voor subsidiëring zijn cruciaal voor de geloofwaardigheid. Verdere professionalisering en systematische monitoring en kwaliteitsbewaking staat hierbij voorop.

Verder zal er ook bijzondere aandacht zijn voor de governance en strategische capaciteit van de kennisinstellingen. De Strategische Onderzoekscentra (SOC's), moeten vanuit duidelijke strategieën aangestuurd worden.

Ook de hogeronderwijsinstellingen en i.h.b. de universiteiten, dienen aangezet te worden tot ontwikkelen van sterke en daadkrachtige bestuursorganen en van duidelijke strategieën om hun positie in een sterk wijzigende en steeds meer internationale omgeving te versterken.

Rapportering over de opvolging van de Rekenhofaanbevelingen in de beleidsbrieven.

IWT: tekort aan betaalkredieten, rekeningenboek over 2009, stuk 36 – nr 1.

Aanbeveling 1: Daar het IWT de diverse steunprogramma's opstart en opvolgt, is het aangewezen het beheer van de vastleggingen voor alle steunprogramma's langs de decretaal toegewezen vastleggingsmachtigingen te laten verlopen.

De financieringskanalen waarvan het administratief technisch beheer aan het IWT is toegewezen staan in direct verband met de centrale rol die het IWT van bij zijn oprichting in het kader van het Technologisch Innovatiebeleid kreeg toegewezen en verder werd uitgebreid in de jaren en de (regeer)perioden daarna. Dit diende - in het kielzog van het Innovatiedecreet van 18 mei 1999 - gepaard te gaan met een grondige hertekening van het actiegamma dat met de grootste transparantie en visibiliteit verder moest worden uitgebouwd.

Zowat alle acties en steunregelingen werden in de periode 2000-2010 herzien en gerenoveerd in het belang van de zeer gediversifieerde klanten van het IWT.

Naast de vier betrokken kredietlijnen, waarbij voornamelijk vanuit historische overwegingen, decretaal een vastleggingsmachtiging en een bijhorend betaalkrediet werden toegekend, voorziet de algemene uitgavenbegroting ook een viertal gesplitste vastleggings- en vereffeningskredieten. Het betreft steunmaatregelen die gericht zijn op het verhogen van kennis tot ondersteuning van innovatie.

Aan de bestaande onduidelijkheid inzake de hiervoor gekozen verbintenis- en verplichtingskredieten wordt een einde gesteld door de definitieve goedkeuring en het in werking treden van het zgn. Rekendecreet waarbij voor de uitgavenbegroting enkel nog met vastleggings- en vereffeningskredieten zal worden gewerkt.

Verder zal de mogelijkheid worden onderzocht om de bestaande vereffeningskredieten zoveel mogelijk te bundelen en per programma onder één begrotingsartikel onder te brengen. Deze vereenvoudigde werkwijze zal het ook mogelijk maken om, zoals aanbevolen door het Hof, het administratieve, begrotingstechnische beheer van de middelen rechtsreeks aan het IWT toe te wijzen.

Aanbeveling 2: Opdat het IWT de subsidies tijdig zou kunnen uitbetalen is een verhoging van de betaalkredieten nodig, in het bijzonder van die voor Onderzoek en Ontwikkeling en Strategisch Basisonderzoek. Gelet op de historische last kan momenteel niet bespaard worden op de betaalkredieten. Dat kan alleen door minder projecten te subsidiëren of de vastleggingsmachtiging te beheersen.

Er werd een auditcomité voor IWT samengesteld dat begin 2011 een berekeningstool liet ontwikkelen om de financiële evoluties van het IWT te volgen en te ageren waar nodig. Op deze manier kan steeds een overzicht gegeven worden van de verschillende begrotingslijnen van IWT en worden de actuele begrotingsbedragen (vastlegging en betalingen) samengevat. Per subsidielijns worden de reële betalingen per kwartaal vergeleken met de geplande betalingen zoals opgenomen in de kasplanning, die de basis kunnen vormen van vragen bij een eventuele begrotingsherziening.

Daarnaast wordt ook de totale evolutie op een budgetlijn getoond (gecumuleerde raming en gecumuleerde realisatie) voor het lopende werkjaar. De geraamde betalingen zijn de geplande betalingen, zonder rekening te houden met eventuele beperkingen in de begroting. De ontwikkelde kasplanningstool wordt sinds het eerste kwartaal van 2011 aangewend bij de financiële opvolging van het IWT. De tool werd eveneens aangewend voor het bepalen van de bijkomende betalingsmiddelen voor IWT, die bij gelegenheid van de begrotingscontrole 2011 gevraagd en bekomen werden.

Aanbeveling 3: Het IWT moet alle ontvangen verantwoordingen in zijn jaarrekening verwerken en de uitstaande schuld duidelijk rapporteren.

Het IWT heeft akte genomen van de gemaakte opmerking in verband met de uitgestelde betalingen en het feit dat de jaarrekening het tekort aan betaalkredieten in het verleden niet tot uiting bracht.

Tot voor kort werd inzake financieel beheer vooral de klemtoon gelegd op de opvolging van de inkomsten en uitgaven die tijdens het lopend jaar gebeuren. De meeste aandacht ging hierbij uit naar de vergelijking van de effectieve inkomsten en uitgaven enerzijds en de begrote kasstromen anderzijds, teneinde verantwoording te kunnen afleggen over het gebruik van de verkregen middelen.

Hierbij is steeds gewerkt vanuit de noodzaak van een budgettaire rapportering met de mogelijkheid vast te stellen of de uitgavenkredieten niet werden overschreden teneinde de nodige conclusies te kunnen trekken naar begrotingsopmaak- en controle met als belangrijkste doelstelling het bepalen en opvolgen van de juiste financieringsbehoefte van het agentschap.

De integratie/koppeling met de bedrijfseconomische boekhouding stelt echter het probleem van enerzijds het oplossen van tijdsverschillen ten gevolge van het verschillende moment van boeking en anderzijds het onder controle houden van boekingen die in de ene wel en in de andere niet geregistreerd worden.

Vandaar dat vanaf het jaar 2011 met het oog op een meer adequate informatieverstrekking en conform het boekhoudbesluit van 1997 eens voldaan aan de contractueel gestelde voorwaarden ook de bedoelde in wacht geplaatste subsidies bij opvraging in resultaat worden genomen.

Op die manier wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van het Hof om alle ontvangen en juist bevonden verantwoordingen desgevallend los van betaling, in de rekeningen op te nemen. Het uitgangspunt hierbij is artikel 44 van het boekhoud besluit van 21 mei 1997 waarin bepaald wordt dat facturen als kosten in resultaat dienen genomen wanneer zij verschuldigd zijn omdat aan de meeste van de hierbij gestelde voorwaarden werd voldaan en omdat ze opgeëist worden.^μ

Aanbeveling 4: Het IWT dient zijn opvolgingssysteem en zijn gebruik daarvan te verfijnen om zijn werking op grond van managementinformatie beter te stroomlijnen. Het moet ook dringend projectopvolgingsprocedures uitwerken.

Het IWT-dossieropvolgingssysteem is een zelf ontwikkelde projectdatabase waarmee het verloop van de financieel gesteunde innovatieprojecten permanent kan worden opgevolgd en getraceerd met het oog op een vlotte administratieve afhandeling. De databank is tegelijk een ideale gegevensbron waaruit belangrijke informatie wordt gedistilleerd onder meer bij de begrotingsopmaak en het bepalen van de kredietbehoefte voor elke begrotingslijn.

De aannames die hierbij worden gehanteerd zijn gebaseerd op betalingsritmes uit het verleden. Wanneer er versnellingen optreden in het opvragen van de subsidies, zoals dat in 2010 gebeurde voor O&O-projecten, kan dit inderdaad tot onvoldoende precieze ramingen leiden (in 2010: 119 miljoen euro geraamd en wellicht 130 miljoen euro nodig). Vandaar dat het IWT ondertussen een grondige interne analyse liet uitvoeren van het huidige proces van financiële opvolging en afhandeling van dossiers. Op basis hiervan werd een kasplanningssysteem ontwikkeld (zoals vermeld onder aanbeveling 2) zodat de betalingen beter worden opgevolgd en de begroting goed kan voorbereid worden. Er is ook een externe analyse in voorbereiding om verdere vereenvoudigingen en verbeteringen aan de opvolgingsprocedures door te voeren.

Aanbeveling 5: Het IWT moet lopende projecten en terugbetalingen van achtergestelde leningen punctueler opvolgen. Het moet begunstigden aansporen tot tijdige verantwoording en terugbetaling en moet de eigen behandelingstermijnen bewaken.

Bij de aanpassing van de huidige procedures werd ook voorzien in de systematische monitoring en rapportering van het financiële proces. Op informatica-technisch vlak wordt een oplossing uitgewerkt om het bestaande dossieropvolgingssysteem te laten aansluiten bij een moderne applicatiearchitectuur die flexibel, performant en onderhoudbaar is tegen een aanvaardbare kost.

De introductie van een IT-systeem voor dossieropvolging (met oa de digitalisering van de behandeling van steunaanvragen, de elektronische opvolging van steundossiers) waarvoor de ontwikkelingen reeds

gestart werden in 2009 zal ook een belangrijke bijdrage leveren aan de verhoging van de efficiëntie en effectiviteit van de dossieropvolging en het inzicht in de engagementen.

Hierbij zal maximaal rekening worden gehouden met de door het Hof geformuleerde aanbevelingen in verband met het gebruik van het bestaande dossieropvolgingsstelsel om te komen tot een betere sturing van de financiële afhandeling van de dossiers.

Aanbeveling 6: Besparings- en crisismaatregelen dienen door de gepaste instanties te worden goedgekeurd.

Eind 2009 werden een aantal besparingen doorgevoerd op facultatieve subsidies. Sommige instellingen/projecten die nominatim in de begroting zijn vermeld, werden hier rechtstreeks door gevat. Andere gesubsidieerde organisaties van belangrijke omvang- zoals de competentiepolen – dan weer niet omdat hun subsidies vervat zitten in de globale begrotingslijnen van het IWT.

Om de besparingen zo billijk mogelijk te verdelen over de diverse organisaties en instellingen van het onderzoeks- en innovatielandschap werd daarom beslist ook deze organisaties bij de besparingen te betrekken en 7% van de toegekende middelen voor 2009 en 2010 in mindering te brengen. Dit werd via een brief, die als addendum aan de overeenkomst gold, geregeld.

Aangezien het hier om vermindering van subsidies ging – binnen het maximum toegestane bedrag door de Vlaamse Regering – die bovendien volledig in de lijn lag van de algemene afspraken over besparingen op facultatieve subsidies, werd geoordeeld dat deze aanpassing binnen de bevoegdheid van de minister viel.

OD 6. Werk maken van duidelijke en transparante procedures

In het kader van de vereenvoudiging werden enkele programma's van het IWT aangepast. IWT doet inspanningen om de modaliteiten van de verschillende steunprogramma's zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Zo werd bij de hervorming van het landbouwprogramma sterk rekening gehouden met het nieuwe VIS-programma en verlopen oproepen en selecties synchroon. Ook is de IWT-toolbox ingevoerd waarbij verschillende subsidieinstrumenten kunnen worden gebundeld en ingezet voor grotere nieuwe innovatie-initiatieven, zoals competentiepolen en proeftuinen op initiatief van de regering.

Automatiseringen

Sinds 2009 loopt bij IWT een intern project met als doel de behandeling van projectaanvragen en de opvolging van gesteunde projecten volledig elektronisch te laten verlopen met een ver doorgedreven automatisering van de back office. In 2010-2011 werd de uitvoering van de betalingen geautomatiseerd in een volledig elektronisch proces met een duidelijke tijdswinst die gaandeweg ook voor de klanten voelbaar wordt. Voor 2012 komt de nadruk te liggen op een volledig elektronische interactieve communicatie met de klant tijdens de uitvoering van een gesteund project. Naast automatisering van de behandeling werden de processen van de voornaamste programma's in kaart gebracht. Een tool werd ontwikkeld waarin al de documenten vereist voor uitvoering van een proces gestructureerd aangeboden worden aan een behandelaar, samen met een procesbeschrijving. Voor

2012 zal deze tool uitgebreid worden naar beheer van processen van dienstverlenende activiteiten, en later, naar beheer van documentatie.

In 2010 startten de Vlaamse universiteiten in opdracht van het departement EWI met de analyse van het kwantitatieve luik van de onderzoeksverslaggeving van universiteiten en hogescholen (en associaties) aan de Vlaamse overheid. In Juni 2011 werd het eindrapport met voorstellen tot aanpassing opgeleverd. In 2012 zullen de nodige initiatieven worden opgestart om gevolg te geven aan deze aanbevelingen. Dit moet ondermeer leiden tot een voorstel voor een nieuw besluit op de jaarverslaggeving van universiteiten en hogescholen (luik onderzoek) aangepast aan de gewijzigde Europese en internationale regelgeving en het principe van administratieve vereenvoudiging zonder in te boeten aan relevante beleidsinformatie.

Actieplan administratieve lastenvermindering

Een rollend actieplan administratieve vereenvoudiging werd opgesteld. Dit actieplan bevat alle vereenvoudigingsprojecten op het vlak van administratieve vereenvoudiging. Dit zijn zowel ‘quick-wins’, vereenvoudigingsprojecten op langere termijn als structurele initiatieven. Op basis van de daarin opgenomen projecten wordt een reductie van de administratieve last voor het beleidsdomein geformuleerd. Jaarlijks wordt dit actieplan geëvalueerd en bijgestuurd in een jaarlijkse vooruitgangsrapportage, met het oog op het halen van de reductiedoelstelling tegen 2012.

OD 7. Effectieve beleidsevaluatie en impactanalyse

Beleidsevaluatie, performantie-evaluatie, systeemevaluatie en impactanalyse zijn essentiële onderdelen van de beleidscyclus en vormen de hoeksteen voor de opbouw van strategische intelligentie binnen het beleid. EWI zal met alle agentschappen verder werken aan de ontwikkeling van nieuwe evaluatie- en controlemechanismen voor het innovatieinstrumentarium zodat de effectiviteit en efficiëntie kan verhoogd worden. De evaluaties zijn dan ook zo opgevat dat de inzichten die tijdens de evaluatie worden verworven maximaal kunnen bijdragen aan zowel de beleidscyclus in het algemeen als de effectievere en efficiëntere inschakeling en aanwending van het geëvalueerde instrument (of instelling) in het beleidsveld in het bijzonder.

Bij die evaluaties worden alle belangrijke actoren van O&O in innovatie betrokken, waaronder de kennisinstellingen, onderzoekers, de bedrijfswereld en de onderwijswereld. Nog meer dan vroeger moet met de resultaten van evaluaties rekening worden gehouden, niet alleen bij de beheersovereenkomsten maar evenzeer bij een verdere optimalisatie van het instrumentarium. Ook bij toekomstige evaluaties zullen de gebruikers van innovaties gehoord worden.

Evaluaties 2011

Binnen het luik “Wetenschapscommunicatie” werden in 2011 de evaluaties van de kaderovereenkomst “De wereld aan je voeten” en de samenwerkingsovereenkomst met de “Volkssterrenwachten” uitgevoerd. De evaluatie van de kaderovereenkomst met de expertisecellen Wetenschapscommunicatie aan de universitaire associaties, worden afgerond voor eind 2011.

Verder werden in 2011 de evaluaties van zowel de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) en deze betreffende de wetenschappelijke opdracht van de

KMDA opgestart, uitgevoerd en volledig afgerond. De nieuwe samenwerking met betreffende partijen kan worden uitgewerkt op basis van de inzichten uit deze evaluaties.

De evaluaties van IMEC, VIB en IBBT werden uitgevoerd. De bevindingen hiervan worden meegenomen in de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomsten.

Ook werd de aangekondigde evaluatie van zowel de verschillende steunpunten als het Steunpuntenprogramma zelf uitgevoerd. De evaluatie van deze tweede generatie richtte zich zowel op beleidsrelevante, managementgerichte als wetenschappelijke criteria. De verkregen inzichten uit deze evaluaties worden maximaal meegenomen in de uitwerking van de volgende generatie van het Programma Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek. Een punt van zorg was de betere afstemming van de looptijd van de steunpunten met de legislatuur. Hiervoor is een decreetaanpassing nodig. Het is de intentie om de looptijd van de derde generatie steunpunten eenmalig in te korten tot vier jaar, zodat de looptijd van de volgende generatie beter afgestemd is op de volgende legislatuur, zodat de nieuwe regering alsnog de thema's en de oproep kan bepalen.

In de tweede helft van 2011 wordt de kaderovereenkomst met UNIDO betreffende het project "Facilitator Mechanism for the Establishment of an International Industrial Biotechnology Network" omtrent Biotechnologie tussentijds geëvalueerd.

Verder is de expertgroep voor de doorlichting van het Vlaams innovatie-instrumentarium (de "commissie-Soete") opnieuw samengeroepen. Deze commissie onder leiding van prof. Luc Soete is in september 2011 begonnen met een vervolg op haar doorlichting uit 2007. De commissie neemt dit rapport uit 2007 als basis voor haar huidige werkzaamheden, en vult deze aan met inzichten uit recente beleidsdocumenten, uit actuele data-analyses, uit brede consultaties van het innovatielandschap, en uit de feedback van een representatieve klankbordgroep. De commissie verwacht haar werkzaamheden af te ronden tegen eind 2011.

De belangrijkste evaluatie- en impactstudies die IWT uitvoerde in 2011 betroffen het Landbouwonderzoekprogramma en het programma voor steun aan bedrijven. Voor Landbouw betrof het een eerste onderzoek naar de resultaten, effecten en de werking van de gesteunde projecten. De studie resulteerde in een bijsturing van het programma om het meer resultaatgericht te maken.

Met de impactstudie voor bedrijfssteun wenst het IWT een beter inzicht te krijgen in de effecten en het nut van de bedrijfssteun voor de Vlaamse ondernemingen. De focus ligt hierbij op de projecten O&O-bedrijfssteun, de KMO-innovatieprojecten en de KMO-haalbaarheidsstudies. De studie omvat 3 grote componenten: gedragsadditionaliteit via een bevraging van de bedrijven, input/output additionaliteit op basis van econometrische gegevens en een grondige portfolio-analyse met bijzondere aandacht voor de valorisatieverwachtingen en -resultaten van gesteunde projecten. In parallel met deze impactstudie wordt ook een internationale benchmarking van O&O steun aan bedrijven en een klantentevredenheidsenquête uitgevoerd.

Momenteel wordt door IWT een segmentatiestudie opgestart. De studie heeft tot doel om op basis van de IWT-klantenportfolio en de lopende VIN-klanteninventarisatie (over de periode 2008-2010) een duidelijke segmentering van de klanten van IWT en het VIN door te voeren teneinde een beter beeld te krijgen van de (potentiële) klantenpopulatie van IWT en het VIN. Het gaat zowel om de bedrijfsklanten als om aanverwante populaties (dus bijvoorbeeld vzw's die innoveren, mogelijks ook overheden). Naast IWT heeft het VIN talrijke directe contacten met een groot aantal organisaties.

Ondanks de sterke verschillen tussen deze organisaties op vlak van innovatieniveau, omvang, sector,... zijn ze echter minimaal verbonden door het feit dat ze op zijn minst een sterke interesse hebben in innovatie en derhalve een belangrijke doelgroep zijn voor de verschillende innovatiediensten en instrumenten die aangeboden worden vanuit het VIN.

Evaluaties 2012

In 2012 komen volgende evaluaties aan bod: VITO, ITG, Vlerick Leuven-Gent Management School, Orpheus Instituut, F.T.I., Herculesstichting en ECOOM. Het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW) en het werk van het Gezaghebbende Panel dient volgens het BOF-besluit geëvalueerd te worden in 2012.

IWT zal, in het kader van de beheersovereenkomst de effecten van het SBO-maatschappelijke projecten en van de IWT-diensten evalueren. Studies m.b.t. lead plants en spill over effecten in projecten met samenwerking tussen bedrijven en kenniscentra worden eveneens voorbereid.

De studie in verband met de lead plants kadert in de voorbereiding van het industrieel innovatiebeleid (cfr. witboek NIB) en zal analyseren welke rol lead plants in Vlaanderen zouden kunnen opnemen en hoe ze op een geïntegreerde manier (over de agentschappen heen) kunnen worden gesteund.

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen,
Media en Armoedebestrijding,

Ingrid Lieten

Bijlage 1: Stand van zaken uitvoering begroting

1. Stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het lopende jaar begrotingsjaar

De totale beleidskredieten 2011 voor wetenschaps- en innovatiebeleid bedragen 774,570 miljoen euro. Naar aanleiding van de begrotingscontrole 2011 werd beslist om 65 miljoen extra te investeren in wetenschap en innovatie. Het bijkomende budget dient om te investeren in onderzoekers en basisonderzoek, onderzoekscentra, onderzoeksprojecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten.

Basisonderzoek en onderzoekers

Het budget voor het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek werd verhoogd met 10,3 miljoen euro. Daarnaast steeg het budget voor Odysseus, dat Vlaamse toponderzoekers uit het buitenland terug naar Vlaanderen wil halen, met 2,1 miljoen euro.

Voor de uitbreiding van het tenure track-stelsel aan de universiteiten waarbij onderzoekers voorbereid worden op een vaste aanstelling werd 3,5 miljoen extra uitgetrokken. Voor de werking en uitbreiding van doctoraatsscholen werd 4 miljoen voorzien en er werd ook 2 miljoen euro meer gereserveerd voor het Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) aan de hogescholen om hen toe te laten hun wetenschappelijk onderzoek verder uit te bouwen.

Strategische onderzoekscentra

De vier strategische onderzoekscentra, VIB, IMEC, VITO en IBBT, kregen bijna 10 miljoen euro extra voor nieuwe projecten die specifiek inspelen op de grote maatschappelijke uitdagingen.

Onderzoeksprojecten van bedrijven

Het IWT-budget voor onderzoeksprojecten van bedrijven verhoogde met 10 miljoen euro om bedrijven te stimuleren ook zelf meer te investeren in innovatie.

Maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten

17,3 miljoen euro werd voorzien voor maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten rond eco-innovatie, groene energie, zorginnovatie, sociale innovatie, groene mobiliteit en transformatie van onze industrie. Deze kredieten dienen ook voor projecten in het kader van Nieuw Industrieel Beleid. De projecten worden ingediend bij en geëvalueerd door het IWT.

Voor het IWT werd 97 miljoen euro vrijgemaakt om de in het verleden aangegane engagementen voor onderzoeksprojecten te kunnen financieren. Bij begrotingscontrole 2010 wees het Rekenhof reeds op

de discrepantie die tussen 2005 en 2010 was ontstaan tussen de vastleggingskredieten en de betaalkredieten.

Zo had het IWT in 2010 voor 53,1 miljoen euro verschuldigde bedragen geboekt die niet in zijn begroting waren voorzien. Om deze aanrekening kasmatig aan te zuiveren werd het IWT- budget bij de begrotingscontrole 2011 met eenzelfde bedrag verhoogd. Aangezien deze kredietverhoging alleen niet volstond om de opgelopen betaalachterstand en de hierdoor gestegen kredietbehoefte volledig weg te werken werd aan het IWT een bijkomend betaalkrediet van 43,9 miljoen euro toegekend. Volgens de geactualiseerde cashplanning van het IWT is dit het bedrag dat dit jaar zal nodig zijn om de aangegane engagementen te financieren.

2. Prognose over de beleidsinvulling tijdens het volgende begrotingsjaar.

De Vlaamse Regering besliste in 2011 over een minimaal groeipad voor de investeringen in O&O. In de ontwerp begroting 2012 wordt een extra budget van 60 miljoen euro voorzien, dat in grote lijnen als volgt verdeeld wordt:

Het FWO ontvangt een extra budget van 14 miljoen euro. Deze toelage verhoogt de investering van de Vlaamse Regering in het FWO voor 2012 tot 172 miljoen euro. Het extra budget zal gebruikt worden voor steun aan de onderzoeksmandaten en projecten, aan het brain-gain-programma Odysseus, aan Big Science-projecten en andere internationale samenwerkingsverbanden.

Het IWT zal eveneens een extra budget krijgen van 14 miljoen euro om innovatie te ondersteunen. De middelen die de Vlaamse Regering investeert in het IWT worden verhoogd tot 324 miljoen euro. Het extra geld zal gaan naar bedrijfsprojecten, naar strategisch basisonderzoek, naar Baekelandmandaten en naar toegepast biomedisch onderzoek met maatschappelijke finaliteit.

Ook de Herculesstichting zal 10 miljoen euro extra ontvangen. Daarvan is 5 miljoen euro beschikbaar voor de reguliere oproepen en 5 miljoen euro gaat naar bijzondere initiatieven rond grootschalige infrastructuur.

De bijzondere onderzoeksfondsen van de universiteiten krijgen 7 miljoen euro extra, de strategische onderzoekscentra 4,6 miljoen euro extra, de industriële onderzoeksfondsen 2 miljoen euro extra en de wetenschappelijke instellingen 1,45 miljoen extra.

Voor de integratie van het hoger onderwijs wordt 3,05 miljoen euro voorzien.

Bijlage 2: Met redenen omklede moties

Onderstaande tabel geeft de door het Vlaams Parlement ingediende moties. Het gevolg dat aan deze moties wordt gegeven is opgenomen in de beleidsbrief. In de laatste kolom wordt verwezen naar de relevante sectie in deze beleidsbrief.

Nr Stuk en thema	Motie / resolutie en onderverdeling	Verwijzing in beleidsbrief (of genomen initiatief)
Stuk 774 (2010-2011) – Nr. 5 Singediend op 23 december 2010 (2010-2011)		
Motie van aanbeveling van mevrouw Güler Turan, de heren Matthias Diependaele, Bart Van Malderen, Koen Van denHeuvel en Robrecht Bothuyne, mevrouw Helga Stevens en de heer Jan Laurys tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Innovatie 2010-2011. Tekst aangenomen door de plenaire vergadering		
	1° erop toe te zien dat op korte termijn alle beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet met het oog op een verbreed en verdiept innovatiebeleid;	SD5 – OD2
	2° toekomstige extra financiële middelen prioritair in te zetten voor innovatie aan de hand van een duidelijk en haalbaar traject om de 1%-norm te bereiken, gebaseerd op een van de scenario's, voorgesteld in de Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie;	Beleidscontext in Omgevingsanalyse: advies VRWI over 1%-doelstelling SD5 - OD1 SD5 - OD2 VR besliste op 2 mei tot een meerjaretraject tot 2014 voor de betrokken uitgaven
	3° op het vlak van innovatie in te zetten op een beperkt aantal speerpunt domeinen via 'grote projecten', met een duidelijke maatschappelijke en economische relevantie, daarbij optimaal gebruik makend van de bestaande instellingen en organisaties;	Omgevingsanalyse: 1 en 3. Conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen door VR goedgekeurd op 27 mei. SD1: Conceptnota met 6 Innovatieknooppunten
	4° het TINA-Fonds (TINA: Transformatie-, Innovatie- en Acceleratiefonds) in 2011 te operationaliseren;	Omgevingsanalyse 1 en 3 SD2 – OD4, OD4.2. TINA-fonds
	5° de innovatieregiegroepen een duidelijke innovatiestrategie te laten uittekenen en die zo concreet mogelijk te implementeren;	SD1 – OD1: nieuwe IRG
	6° de aanbevelingen van het rapport-Soete te blijven implementeren, en in het algemeen een grotere efficiëntie na te streven, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat men de kmo's moet zien te bereiken;	SD5 - OD7: actualisering van het verslag SD2 – OD3.4: vereenvoudiging SD4 – OD4: vereenvoudiging SD5 – OD6: vereenvoudiging
	7° de 'proeftuin' voor elektrische auto te concretiseren, en daarbij het bedrijfsleven optimaal de kans te geven in te zetten op de aanwezige opportuniteiten;	Omgevingsanalyse: 3 SD1 – OD3: PEV SD2 – OD3, OD3.1.: PEV SD3 – OD5: PEV

	8° voldoende aandacht te besteden aan sensibilisering en communicatie in verband met wetenschap en technologie om een voldoende breed maatschappelijk draagvlak voor het gevoerde beleid te krijgen;	SD3 – OD3: sterker maatschappelijk draagvlak
	9° erop toe te zien dat de overheid er steeds in slaagt haar aangegane financiële engagementen te honoreren.	Aanbeveling 5 Rekenhof → IT-systeem voor de dossieropvolging (enkel voor IWT) (en aanbevelingen 2 en 4, alleen voor IWT)
Stuk 692 (2010-2011) – Nr. 1 ingediend op 11 oktober 2010 (2010-2011)		
Met redenen omklede motie van mevrouw Güler Turan, de heren Bart Van Malderen en Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens en de heren Koen Van den Heuvel, Robrecht Bothuyne en Jan Laurys tot besluit van de op 7 oktober 2010 door mevrouw Fientje Moerman en de heer Frank Creyelman in commissie gehouden interpellaties tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, respectievelijk over de afbouw van de investeringen in onderzoek en innovatie, en over het pleidooi van de vijf Vlaamse rectoren voor meer investeringen in onderzoek en innovatie		
	1° alle middelen in te zetten om binnen deze legislatuur te voldoen aan de 3%-norm (in het bijzonder 1% door de overheid) voor onderzoek en ontwikkeling en Vlaanderen op weg te zetten om een Europese topregio te worden op het gebied van excellent onderzoek, wetenschap en innovatie;	SD5 – OD1. (besl VR 2 mei over extra middelen en meerjarentraject tot 2014) SD5 – OD2 (additionaliteit middelen) en SD5 – OD3 (meer EU middelen binnenhalen)
	2° het belang, de waarde en de rol van niet-gericht kennisgrensverleggend onderzoek in het innovatiegebeuren te onderkennen en dat onderzoek maximaal te ondersteunen en voldoende middelen vrij te maken om dat te realiseren;	SD3 – OD4 menselijk kapitaal en geld voor doctoraten) SD4 (inleiding) Goedkeuring Conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen door VR op 27.05.11 SD5 – OD1(middelen)
	3° innovatief wetenschappelijk onderzoek als een van de belangrijkste hefboomen tot de ontwikkeling van een duurzame kenniseconomie te blijven beschouwen;	SD3 – OD4 (menselijk kapitaal voor kennismaatschappij) SD4 (inleiding) SD4 – OD5: rol valorisatie
	4° de mobiliteit en carrièremogelijkheden van onderzoekers, wetenschappelijk personeel en andere kenniswerkers actief te bevorderen met de bedoeling het aantrekkelijke onderzoeksklimaat in Vlaanderen nog verder te stimuleren;	SD3 – OD 4 (doctoraatsscholen steunen) SD4 – OD2 (o.a. mobiele loopbanen + vrouwen loopbanen) SD4 – OD4 (werking FWO) SD4 – OD5 (werkgroep HO met oa onderzoekscarrières)
	5° het fundamenteel onderzoek te erkennen en dat te behouden als essentieel onderdeel in de creatie van onze welvaart, met een evenwichtige en tegelijk volgehouden ondersteuning van het strategisch onderzoek in de strategische onderzoekscentra (Inter-universitair Micro-elektronicacentrum (IMEC), Vlaamse Instelling	SD1 – OD2 (integratie van de SOC's + fonds voor spin-offs) SD4 (inleiding) SD4 – OD4 (werking FWO)

	voor Technologisch Onderzoek (VITO), Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB) en Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie (IBBT)) en het onderzoek in de bedrijven;	
	6° blijvend aandacht te hebben voor het vermarkten van innovatieve producten en diensten en daarbij de samenwerking tussen kennisinstellingen en ondernemingen te stimuleren;	SD2 – OD1 (verhoogde valorisatie), OD2 (netwerkbemiddeling, clustervorming, faciliteren), OD3 (innoverend ondernemerschap); OD4.2 (TINA)
	7° de nodige efficiëntiewinsten te boeken en de versnippering van het innovatielandschap terug te dringen door vast te houden aan de gemaakte keuzes in het kader van ViA (Vlaanderen in Actie) en het Pact 2020;	SD1 – OD1 (Vlaams innovatielandschap) SD3 – OD2: betrokken ViA-doorbraak SD5 – OD7 (Soete verslag actualiseren)
	8° in dit verband de samenwerking en afstemming met alle relevante beleidsdomeinen te versterken, in het bijzonder met het beleidsdomein Economie.	SD1: Conceptnota innovatiecentrum SD1 – OD3: elektrisch rijden SD2: hogere innovatiekracht economie SD2 – OD 3.2. (FDC) (TINA?)
stuk 832 (2010-2011) – Nr. 1 ingediend op 30 november 2010 (2010-2011) Motie van de heer Koen Van den Heuvel, de dames Sabine Poleyn en Vera Celis, de heren Matthias Diependaele en Bart Van Malderen en mevrouw Güler Turan houdende raadpleging van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie en de Vlaamse Onderwijsraad over het verhogen van de uitstroom van het aantal afstuderenden in wetenschappelijke en technische richtingen		
	1° aan de VRWI en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) te vragen een advies uit te brengen waarin zij hun visie met betrekking tot de beleidsinitiatieven die nodig zijn om exacte wetenschappen en techniek bij jongeren sterker te promoten, uiteenzetten, vanzelfsprekend binnen het kader van de bevoegdheden van de beleidsdomeinen van, respectievelijk, Innovatie en Wetenschapsbeleid, en Onderwijs;	
	2° aan de VRWI en de Vlor te vragen in dat advies specifiek in te gaan op – maar zich niet te beperken tot – de volgende punten (in zoverre die relevant zijn binnen hun specifieke beleidsdomein): a) de vraag hoe een studieoriëntering naar wetenschappen of nijverheidstechnische richtingen binnen de hervorming van het secundair onderwijs op basis van de talenten van de jongeren een duidelijkere plaats kan krijgen; b) de noodzaak om de vele bestaande initiatieven onder één platform samen te brengen, en de opportuniteiten daartoe. Dat met als doel het ontwikkelen van een gezamenlijke strategie, het coördineren van acties, het aanzetten van actoren tot structurele samenwerking, het screenen van	

	educatief aanbod, en het aanvullen van bestaande initiatieven, waar nodig; c) de mate waarin het beleid er momenteel in slaagt met betrekking tot het promoten en ontwikkelen van de technische en wetenschappelijke talenten van leerlingen een leerlijn te implementeren. In welke mate, met andere woorden, worden leerlingen tijdens hun schoolcarrière op een structurele en voldoende continuemanier bereikt?; d) de vraag of de Vlaamse overheid nog een rol te spelen heeft met betrekking tot het ondersteunen van de eindtermen Techniek (rekening houdend met de inzichten van het TOS21-project) en zo ja, op welke manier; e) de mogelijkheid om leerlingvolgsystemen tijdens de gehele schoolcarrière te implementeren, om de impact van initiatieven ter stimulering van een bepaalde studiekeuze ten volle te kunnen meten; f) de mate waarin het wenselijk en haalbaar zou zijn om concrete en kwantitatieve doelstellingen met betrekking tot het aantal af te studeren W&T-ers voorop te stellen, gebaseerd op prognoses met betrekking tot de behoeften op de arbeidsmarkt; g) de mogelijkheid om extra optionele financiering ter uitvoering van W&T-promotieprogramma's in het secundair onderwijs te koppelen aan het behalen van een vooropgestelde stijging in de doorstroom van leerlingen naar W&T-richtingen in het hoger onderwijs; h) het aanpakken van de problematiek dat meisjes en allochtone jongeren vandaag onvoldoende warm worden gemaakt voor de W&T, en hoe we hier effectiever op kunnen inspelen; i) de mogelijkheden die de overheid kan ontwikkelen om structurele samenwerking tussen de diverse schoolniveaus (lager, secundair en hoger) onderling, en tussen de scholen en het bedrijfsleven, sterker te faciliteren; j) de vraag hoe die problematiek kan worden meegenomen in het komende decreet op de leerlingenbegeleiding; k) de vraag op welke manier, zowel voor wetenschappen als voor techniek, gelijkmatig voldoende initiatieven worden genomen; l) het kader en de mogelijkheden die de overheid kan aanbieden om bedrijven te overtuigen voluit mee te investeren in het promoten van W&T bij jongeren, en het detecteren van drempels die daaromtrent nog zouden kunnen bestaan; m) breder te kijken dan enkel naar een verhoging van de instroom in W&T-richtingen, en na te gaan hoe het stimuleren van een cultuur van wetenschap en innovatie bij alle lagen van de bevolking en het verhogen van het innovatieve potentieel – net zoals het verhogen van de participatie van brede lagen van de bevolking aan het maatschappelijk debat rond wetenschap en innovatie en de impact ervan op de bevolking – kan bijdragen tot een 'innovatiecultuur' in Vlaanderen;	
	3° aan de VRWI en Vlor te vragen reeds bestaande studies (onder meer van Economie, Wetenschap en Innovatie) en initiatieven te inventariseren en te verwerken;	

	4° aan de VRWI en de Vlor te vragen om in dat advies beknopt te verwijzen naar good practices in het buitenland met betrekking tot het promoten van W&T bij jongeren die tot aangetoonde resultaten hebben geleid.	
		De verzoeken van de motie van de geachte parlementsleden worden gezamenlijk behandeld middels het advies 155 van de VRWI, dd 24 maart 2011. De minister zal mede op basis hiervan de passende maatregelen treffen (zie motie hieronder en verwijzingen hierna). Toelichting: De VRWI heeft deze adviesvraag vanuit de invalshoek van het afnemend veld behandeld, met name het hoger onderwijs (academisch en professioneel), de onderzoeksinstellingen en het bedrijfsleven. Daarnaast heeft de VRWI de adviesvraag bekeken samen met de in het VRWI-werkprogramma 2010-2014 geplande (externe) studieopdracht over wetenschappelijke en technische knelpuntringingen. Ter voorbereiding van het advies heeft de VRWI een ad-hocwerkgroep 'Wetenschappelijke en Technische Knelpuntringingen' opgericht die drie maal samenkwam. Ook de Vlor heeft een werkgroep opgericht om de voorbereiding van het advies te coördineren. Om een antwoord te geven op de verschillende vragen van het Vlaams Parlement heeft de VRWI samengewerkt met de Vlaamse Onderwijsraad. De voorziene adviestermin van 30 werkdagen werd verlengd, na overleg van de VRWI, Vlor en voorzitter van het Vlaams Parlement. Hierdoor kon een kwaliteitsvol advies worden afgeleverd waarbij alle belanghebbenden voldoende aan bod konden komen.
Stuk 1015 (2010-2011) – Nr. 1 ingediend op 7 maart 2011 (2010-2011)		
Met redenen omklede motie van de heer Bart Van Malderen, mevrouw Güler Turan, de heren Koen Van den Heuvel, Robrecht Bothuyne, Jan Laurys en Matthias Diependaele en mevrouw Helga Stevens tot besluit van de op 3 maart 2011 door de heer Lode Vereeck in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de betaalproblemen bij het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)		

	1° de opbouw van verschillen tussen de betaalkredieten en de vastleggingsmachtigingen bij IWT te bewaken en zoveel mogelijk te vermijden;	Zie reactie op aanbeveling 1 (en 5) Rekenhof
	2° verder in te zetten op een verdere optimalisatie van een kwalitatieve en betrouwbare financiële en beheersrapportering bij IWT;	Reactie op aanbeveling 4 en 5 van Rekenhof
	3° de ontwikkelde kasplanningmethodiek bij IWT verder in te zetten om de nood aan betaalmiddelen steeds tijdig en met de nodige nauwkeurigheid in te schatten;	Reactie op aanbeveling 2 Rekenhof (+ reactie op aanbeveling 4)
	4° de nodige betaalmiddelen te voorzien om IWT toe te laten de aangegane verplichtingen na te komen, en zo de historisch opgebouwde kloof bij IWT van de betaalkredieten ten opzichte van de vastleggingsmachtigingen de komende jaren stelselmatig verder te dichten;	Reactie op aanbeveling 2 Rekenhof SD5 – OD1 middelenverhoging In de Besl VR van 2 mei 2011 zat een pakket vervat specifiek bestemd om de historische discrepantie bij IWT weg te werken. Het betreft 44 miljoen euro.
	5° de nodige richtlijnen bij IWT te voorzien zodanig dat in geval er zich in de toekomst nog betaalproblemen bij IWT voordoen, de nodige prioriteitstelling in de betalingen gehanteerd wordt, waarbij de uitbetalingen aan de kleine of middelgrote ondernemingen (kmo's) en de subsidies aan individuele onderzoekers maximaal gewaarborgd worden.	Reactie op aanbeveling 4 en 5 van Rekenhof Al de nodige maatregelen zijn genomen om te vermijden dat in de toekomst opnieuw betaalproblemen zouden ontstaan. Indien dit toch nog zou gebeuren zullen steeds de individuele mandaten en KMO's voorrang krijgen bij de uitbetalingen.
		Op 2 mei 2011 besliste de Vlaamse Regering, op mijn voorstel, om 97 miljoen euro vrij te maken voor het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) om de in het verleden aangegane engagementen voor onderzoeksprojecten te kunnen financieren. Tussen 2005 en 2009 was er een grote discrepantie gegroeid tussen vastleggingskredieten en de betaalkredieten. Vastleggingskredieten zijn nodig om nieuwe initiatieven te kunnen nemen terwijl betaalkredieten dienen om de aangegane engagementen te betalen en uit te voeren. Het Rekenhof wees bij de begrotingscontrole van 2010 op die discrepantie en sindsdien is de Vlaamse Regering bezig met een inhaalbeweging om dat tekort weg te werken. Bij de begrotingscontrole van begin 2010 werd alvast 29 miljoen euro aan bijkomende betaalkredieten voorzien.

		In de loop van vorig jaar bleek dat dit nog onvoldoende was daar de opvolging van de talrijke gesteunde projecten door IWT complex is en de uitbetaling van deze projecten dikwijls gebonden is aan een aantal evoluerende en te evalueren voorwaarden. IWT heeft in 2010 voor 53 miljoen euro verschuldigde bedragen geboekt die niet in haar begroting waren voorzien. Deze zijn met de begrotingscontrole geregulariseerd. Naast die 53 miljoen euro voorziet de Vlaamse Regering ook nog eens bijna 44 miljoen euro bijkomende betalingskredieten om de historische achterstand goed te maken. Volgens de geactualiseerde cashplanning van het IWT is dit het bedrag dat dit jaar zal nodig zijn om de aangegane engagementen te financieren. Om dergelijke problemen te voorkomen gaf ik het IWT in het najaar van 2010 de opdracht een aangepast cashplanningsysteem uit te werken, dat in staat is de betalingen op de verschillende begrotingslijnen met een voldoende nauwkeurigheid te ramen. IWT stelt het ontwikkelde cashplanningsysteem onder begeleiding van een auditcomité verder op punt. Dit laat het IWT toe de financiële evoluties binnen de organisatie nauw op te volgen en tijdig actie te ondernemen indien nodig. De Raad van Bestuur van IWT kreeg eind april voor de eerste keer een rapportering van de resultaten van het geactualiseerde cashplanningsysteem.
stuk 1207 (2010-2011) – Nr. 2 ingediend op 7 juli 2011 (2010-2011) Voorstel van resolutie van de heer Koen Van den Heuvel, de dames Sabine Poleyn, Goedele Vermeiren en Marleen Vanderpoorten en de heren Bart Van Malderen, Filip Watteeuw en Boudewijn Bouckaert betreffende het verhogen van de uitstroom van het aantal afstuderenden in exact-wetenschappelijke en technische richtingen Tekst aangenomen door de plenaire vergadering		

	1° inzake actieplan: a) 1) een interministerieel actieplan W&T (exacte wetenschappen en techniek) op te zetten, waarbij alle relevante beleidsdomeinen betrokken worden; 2) om hierbij één minister als coördinerend minister aan te stellen, zodat deze ook de opvolging van dit actieplan naar zijn/haar collega-ministers toe kan verzorgen; b) 1) om hierbij als finale doelstelling het verhogen van het aantal afstuderenden in W&T-richtingen naar voor te schuiven (in richtingen die een arbeidsgerichte finaliteit hebben, dus bijvoorbeeld technische richtingen in het secundair onderwijs, of ingenieursopleidingen in hoger onderwijs, dit in tegenstelling tot wetenschappelijke richtingen in het secundair onderwijs, die geen arbeidsmarktgerichte finaliteit hebben, en waarbij een verhoogd aantal afgestudeerden weliswaar een intermediaire doelstelling kan zijn om meer afgestudeerden in het hoger onderwijs te bereiken in de exact wetenschappelijke vervolgopleidingen, maar geen doel op zich); 2) om deze doelstelling te vertalen in ambitieuze kwantitatieve en meetbare doelstellingen, afgebakend in de tijd, zodat opvolging op een transparante en eenvoudige manier mogelijk wordt; 3) om dit te vertalen naar doelstellingen en actieplannen voor de verschillende onderwijsniveaus; c) 1) om alle bestaande initiatieven die relevant zijn voor het bereiken van de genoemde doelstelling op te lijsten, en deze zoveel mogelijk te integreren in het nieuwe actieplan; 2) om hierbij te komen tot een bundeling van de bestaande initiatieven, zodat deze een grotere kritische massa, bereik en structurele impact krijgen;	
	2° inzake strategische aanpak: a) 1) om een ketenaanpak te ontwikkelen: een doorlopende leerlijn W&T van het kleuter- tot en met hoger onderwijs; 2) in het basisonderwijs prioritair te werken aan het versterken en ondersteunen van de onderwijzer op dit vlak, op de vloer (coaching in onderzoekend leren, nascholing, ankerpunt in de school, lerarenopleiding); 3) om werk te maken van het uitwerken van eindtermen techniek in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs; 4) om ook te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan om W&T-gerichte vorming in het volwassenenonderwijs te versterken; b) om hierbij de diversiteit die er schuilt in het omvattend begrip 'exacte wetenschappen en techniek' niet uit het oog te verliezen: wetenschap en techniek zijn complementaire disciplines die elk hun rol in het veld W&T moeten spelen;	

	c) 1) om in te zetten op de rol van leerkrachten en ondersteuning te voorzien die hen kunnen professionaliseren in, enthousiasmeren voor het aantrekkelijker maken van W&T bij leerlingen, met aandacht voor zowel de lerarenopleiding als de mogelijke zij-instroom; 2) om hierbij de conclusies van het TOS21-project mee te nemen; d) om de scholen die zich inschrijven in het actieplan brede coaching op maat aan te bieden, en een geregelde auditing van hun geleverde inspanningen en behaalde resultaten; e) om in te zetten op structurele samenwerking tussen scholen uit de verschillende onderwijsniveaus, en dit met een hogere doorstroming naar W&T-richtingen in een hoger onderwijsniveau tot doel (hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan hogeronderwijsinstellingen die in samenwerking met bedrijven op geregelde basis wetenschapsdagen, een zomercursus enzovoort organiseren voor studenten uit het secundair onderwijs); f) 1) om in het secundair onderwijs scholen bijkomende projectfinanciering aan te bieden wanneer zij er zich toe verbinden doelstellingen te halen, hetzij met betrekking tot het verhogen van de uitstroom leerlingen naar het hoger W&T-onderwijs, hetzij met betrekking tot de uitstroom van gekwalificeerde technici naar de arbeidsmarkt; 2) om hierbij de kwaliteit van het W&T-onderwijs in de secundaire scholen te bewaken: i) enerzijds via de kwaliteitsbewaking die de onderwijsinspectie uitvoert; ii) anderzijds door bijvoorbeeld het al dan niet slagen van hun leerlingen in de W&T-studies in het hoger onderwijs, mee te nemen in de extra projectfinanciering die de secundaire scholen ontvangen om via stimulerende acties een grotere uitstroom naar deze richtingen te bekomen; 3) om mogelijk te maken dat scholen die instappen in dit programma zich naar de buitenwereld toe kunnen profileren als een school die extra inzet op het werken rond exacte wetenschappen en/of techniek, bijvoorbeeld via een W&T-label;	
	3° inzake platform: a) om de coördinatie en ondersteuning van dit actieplan in de handen van een lichte, maar autonome en onafhankelijke platform-structuur te leggen, die een overeenkomst met de overheid aangaat, structurele financiering voor voldoende lange periode krijgt, en alle andere vergelijkbare overheadstructuren vervangt; b) om dit platform de opdracht te geven acties te coördineren, actoren aan te zetten tot structurele samenwerking, ondersteuning aan te bieden met betrekking tot het promoten van W&T, onderwijsinstellingen bijkomende projectfinanciering aan te bieden, en door middel van tussentijdse evaluaties de uitvoering van het actieplan op te volgen;	

	c) om de evaluatie van dit nieuwe platform te koppelen aan het behalen van tussentijdse mijlpalen in het traject naar de vooropgestelde doelstellingen; d) 1) om het platform evenwichtig samen te stellen uit de verschillende relevante stakeholders, waaronder voortrekkers uit de economische wereld die zich engageren om dit project ten volle mee te trekken; 2) om deze personen te laten bijstaan door experts die vertrouwd zijn met de beleidsinitiatieven die tot op heden genomen werden met betrekking tot het aantrekkelijker maken van W&T, en het platform in samenspraak met de verantwoordelijkheden van de onderwijsnetten op te zetten;	
	4° inzake pact met de bedrijfswereld: a) om een pact af te sluiten met het bedrijfsleven waarbij er sterker wordt ingezet op structurele samenwerking tussen het bedrijfsleven en scholen; b) waarin de Vlaamse overheid: 1) zich engageert een globaal kader aan te bieden waarin scholen en bedrijven op een tijdsefficiënte manier een langetermijnsamenwerking kunnen uitbouwen; 2) niet alleen haar bestaande initiatieven en middelen bundelt in één omvattend strategisch actieplan, maar ook de bedrijfswereld (werkgevers, sectorfederaties, individuele bedrijven) uitnodigt om haar initiatieven en middelen in dit actieplan in te schrijven; 3) zich engageert bijkomende middelen ter beschikking te stellen voor de uitvoering van dit actieplan; c) waarin de bedrijfswereld zich verbindt: 1) bestaande initiatieven, en de middelen die hiervoor vrijgemaakt worden, in te schrijven in het op te stellen actieplan; 2) bijkomende middelen ter beschikking te stellen, inbegrepen een grotere participatie van werknemers, die zij in dit actieplan investeren; 3) de aangegane engagementen voor inspanningen voor opleiding en vorming voor werknemers toe te spitsen op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, en voor wetenschappelijke en technologische functies in het bijzonder;	
	5° inzake sensibiliseren en interesseren: a) 1) om ouders sterker bewust te maken van de structurele knelpunten op de arbeidsmarkt, en de beroepsmogelijkheden die een opleiding in W&T met zich meebrengt; 2) om deze problematiek ook expliciet mee te nemen in het komende decreet met betrekking tot de leerlingenbegeleiding;	

	b) om de interesse van leerlingen voor techniek in het basisonderwijs te prikkelen door middel van onderzoekend leren, en hierbij de conclusies van het TOS21-project ten volle mee te nemen; c) om sterker in te zetten op het naar voor schuiven van rolmodellen met betrekking tot wetenschap en techniek, en hier zeker ook de publieke omroep een sterke taak in te laten opnemen (dit binnen de dotatie die de VRT vanuit het beleidsdomein Media ontvangt, om zo versnippering van de VRT-financiering te vermijden. Zie ook de resolutie betreffende de nieuwe beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) en de Vlaamse Gemeenschap, goedgekeurd op 18 mei 2011 in het Vlaams Parlement (Parl. St. Vl. Parl. 2010-11, nr. 1154/2)); d) om bijzonder in te zetten op ondervertegenwoordigde doelgroepen die een groot potentieel tot meer participatie in zich dragen, zoals deze van de meisjes en allochtonen; e) om sterk in te spelen op de interesse van jongeren om aan een oplossing voor een aantal grote maatschappelijke uitdagingen te werken, en hierbij de relevantie van techniek en exacte wetenschappen te benadrukken;	
	6° om vanuit het Vlaams Parlement een staten-generaal 'Stimuleringsplan exacte wetenschappen en techniek' te organiseren, om zo alle betrokken actoren samen te brengen en een draagvlak te creëren voor een nieuwe aanpak die grenzen tussen beleidsdomeinen en sectoren overschrijdt.	Behoort tot de bevoegdheid en het initiatiefrecht van het Vlaams Parlement.
		1 → 5: de in de beleidsbrief opgenomen en aangekondigde beleidsinformatie geeft de algemene richting en bepaaldespecifieke maatregelen weer, ingedeeld volgensstrategische doelstellingen. De in de punten van deze motie opgenomen verzoeken overstijgen het bereik van de beleidsbrief en het beleidsveld. Een stand van zaken en de voornaamste initiatieven in het parlementaire jaar staan onder SD3 – OD3 (maatschappelijk draagvlak) en OD4, OD4.1. (meer instroom voor wetenschappen, technologie en andere innovatierelevante studierichtingen) behandelen de aangehaalde thematiek. Het vernoemde actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek 2011 -2020, tussen beleidsdomeinen EWI, OV en WSE, zal eind 2011 uitgewerkt zijn. Tijdens een Rondetafel eerder deze maand, in het kader van VIA, heeft de Vlaamse minister voor Onderwijs en Vorming zijn

		voornemens rond het geïntegreerde actieplan bekend gemaakt aan een aantal betrokkenen en/of geïnteresseerden. De nota voor de ontwikkeling van een Vlaamse Portalsite is opgesteld. Het Vlaams actieplan “wegwerken van de loopbaankloof” tussen de beleidsdomeinen EWI, OV en WSE zal worden opgesteld. De thema’s in deze motie behoren eveneens tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister voor Onderwijs en Vorming, de Vlaamse minister voor Media, de Vlaamse minister voor Jeugd, en de Vlaamse minister voor Werk.
--	--	--

Bijlage 3: Regelgevingsagenda

	Minister	Beleidsbrief 2011-2012	Titel van het initiatief	Status van het initiatief
initiatief 1	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemingsbevorderende diensten	Afgewerkt
initiatief 4	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	opheffen van artikel 190bis, §6 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap	Afgewerkt
initiatief 5	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	IOF besluit	Afgewerkt
initiatief 6	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	oprichting VZW I-Cleantech	Afgewerkt
initiatief 7	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Besluit van de Vlaamse Regering houdende de agentschapsspecifieke regeling van de rechtspositie van het personeel van het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie	Lopend
initiatief 8	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Besluit van de Vlaamse Regering tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Executieve van 11 december 1991 tot regeling van de toekenning van onderzoeksmandaten.	Lopend
initiatief 9	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek	Lopend
initiatief 10	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Nieuwe BOF besluit	Lopend
initiatief 11	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Programma voor de omkadering van jonge onderzoekers	Lopend
initiatief 12	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Genderevenwicht BOF tenure track	Lopend
initiatief 13	Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen	Lopend